

Het Europees Onderzoeksbevel in strafzaken¹

Het verdriet van België

Gert Vermeulen

Hoogleraar strafrecht, UGent | Bijzonder Hoogleraar Bewijs, Universiteit Maastricht

Directeur *Institute for International Research on Criminal Policy* (IRCP) (www.ircp.org)

1. Wederzijdse rechtshulp: degelijk kader, zij het gefragmenteerd

Niemand kan beweren dat de wederzijdse rechtshulp in strafzaken binnen de EU niet degelijk is uitgebouwd, of onvoldoende mee is met de tijd.

Het klassieke kader (het Benelux-Verdrag van 1962 respectievelijk, op Raad van Europa-niveau, het Europees Rechtshulpverdrag van 1959) werd gaandeweg aangevuld, versterkt en qua toepassing 'vergemakkelijkt' door er een rist instrumenten (protocollen of verdragen) bovenop of omheen te bouwen, op Benelux-, Schengen-, Prüm-, EU- en Raad van Europa-niveau.

¹ Voor de tekst van de aangehaalde rechtsinstrumenten, zie: VERMEULEN, G., *Basisteksten Internationaal en Europees strafrecht*, Antwerpen - Apeldoorn, 2016, Maklu, 9de druk, 800 p. De tekst van de Richtlijn betreffende het Europees Onderzoeksbevel zelf werd bovendien als bijlage 3 bij deze tekst opgenomen. Zie voor een eerste, beknopte kritische commentaar inzake het onderwerp: VERMEULEN, G., "Het Stockholm-zwartboek justitie en politie. Een trieste inventaris van Belgische en Europese onverantwoordelijkheid en visieloosheid", *Panopticon* 2013, vol 34(5), 349-367. Voor internationale doctrine i.v.m. het Europees onderzoeksbevel [summiere duiding telkens tussen vierkante haakjes], zie o.m.: ARMADA, I., "The European Investigation Order and the Lack of European Standards for Gathering Evidence: Is a Fundamental Rights-Based Refusal the Solution?", *New J. Eur. Crim. L.* 2015, vol. 6(1), 8-31 [degelijk onderbouwde, kwalitatief hoogstaande en genuanceerde bijdrage]; BACHMAIER, L. "The European investigation order for obtaining evidence in criminal proceedings. Study of the proposal for a European directive", *ZIS-online* 2010, 9, 580-589 [systematische, vroege, gebalanceerde analyse]; BLACKSTOCK, J., "The European Investigation Order", *New J. Eur. Crim. L.* 2010, vol. 1(4), 481-498 [kritische, degelijke bijdrage, zij het sterk vanuit een Brits perspectief op rechten van de verdediging; auteur verbonden aan de Britse NGO *Justice*, en vertolkt in de bijdrage het officiële *Justice*-standpunt t.a.v. het EOB; pleidooien zoals voor het introduceren van een *merits*-test t.a.v. gedane verzoeken, gaan wel uit van heel veel wantrouwen, veel meer dan ooit vertoond bij het hanteren van de klassieke wederzijdse rechtshulpinstrumenten]; DANIELE, M., "Evidence Gathering in the Realm of the European Investigation Order: From National Rules to Global Principles", *New J. Eur. Crim. L.* 2015, vol. 6(2), 179-194 [gefocust op mogelijke bedreigingen van fundamentele rechten, voortvloeiend uit het EOB; soms nogal volatiel en vooral fout in de assumpties dat het EOB de zgn. *forum regit actum*-regel invoert (dat gebeurde al in de EU-Rechtshulpovereenkomst van 29 mei 2000) en dat wederzijdse erkenning de uitvoering van onderzoekshandelingen op basis van dat zelfde *forum regit actum*-principe vergt (wat net niet het geval is: bij wederzijdse erkenning erkent de uitvoerende lidstaat van de beslissingsstaat als ware de beslissing van de beslissingsstaat als een eigen beslissing, en voert het die dus als zodanig uit, t.t.z. volgens *locus*-recht)]; FARRIES, A., "The European Investigation Order: Stepping Forward With Care", *New J. Eur. Crim. L.* 2010, vol. 1(4), 425-432 [relatief beperkte en descriptieve bijdrage, geschreven vanuit het oogpunt van een magistraat die de praktijk van de klassieke wederzijdse rechtshulp kent, het EOB weinig revolutionair vindt, betwijfelt of het globaal wel tot een verbetering zal leiden en zich vragen stelt i.v.m. capaciteits-issues bij de uitvoering van EOB's]; HEARD, C. en MANSELL, D., "The European Investigation Order: Changing the Face of Evidence-gathering in EU Cross-Border Cases", *New J. Eur. Crim. L.* 2011, vol. 2(4), 353-367 [degelijke bijdrage, sterk vanuit het perspectief van rechten van de verdediging; auteurs zijn verbonden aan de Britse NGO *Fair Trials International*]; MANGIARACINA, A., "A New and Controversial Scenario in the Gathering of Evidence at the European Level: The Proposal for a Directive on the European Investigation Order", *Utrecht L. Rev.* 2014, vol. 10(1), 113-133 [degelijk onderbouwde, kwalitatief hoogstaande en genuanceerde bijdrage, bouwend op een adequaat historisch inzicht in de klassieke wederzijdse rechtshulp]; ZIMMERMANN, F., GLASER S. en MOTZ, A., "Mutual Recognition and its Implications for the Gathering of Evidence in Criminal proceedings: a Critical Analysis of the Initiative for a European Investigation Order", *EuCLR* 2011, 4, 56-80 [algemeen genomen een zwakke bijdrage, die mank loopt door een gebrek aan achtergrondkennis i.v.m. wederzijdse rechtshulp].

Thematische (t.t.tz. op specifiek misdrijfphenomenen betrekking hebbende) instrumenten buiten beschouwing gelaten, gaat het – in chronologische volgorde - in essentie om volgende instrumenten:

- Het Benelux-Verdrag van 1962²
- het Europees Rechtshulpverdrag van 1959³
- het eerste aanvullend Protocol bij het Europees Rechtshulpverdrag van 1978⁴
- de Schengenuitvoeringsovereenkomst van 1990⁵
- De Napels II-Overeenkomst van 1997⁶
- de EU-Rechtshulpovereenkomst van 2000⁷
- het aanvullend Protocol van 2001 bij de EU-rechtshulpovereenkomst⁸
- het tweede aanvullend Protocol bij het Europees Rechtshulpverdrag van 2001⁹
- het Kaderbesluit inzake bevestiging van bewijs van 2003¹⁰
- het Benelux-Politieverdrag van 2004¹¹
- het zgn. "Zweeds" Kaderbesluit van 2006¹²
- het Prüm-Besluit van 2008¹³
- het Europees Bewijsverkrijgingsbevel (EBB) van 2008¹⁴

Abondance – zo veel is duidelijk. Alleen het laatste instrument is intussen – wegens betekenisloos – buiten werking gesteld. Maar ook fragmentatie: o.m. door de opeenstapeling van verdragen en protocollen is de wederzijdse rechtshulp technisch ingewikkeld en meer dan ooit specialistenwerk. Niet-

² Verdrag van 27 juni 1962 aangaande de uitlevering en de rechtshulp in strafzaken tussen het Koninkrijk België, het Groothertogdom Luxemburg en het Koninkrijk der Nederlanden, *BS* 24 oktober 1967, 11097.

³ Europees Verdrag van 20 april 1959 aangaande de wederzijdse rechtshulp in strafzaken, *BS* 23 oktober 1975, 13275.

⁴ Aanvullend protocol van 17 maart 1978 bij het Europees Verdrag aangaande de wederzijdse rechtshulp in strafzaken, *BS* 1 juni 2002, 24279.

⁵ Overeenkomst van 19 juni 1990 ter uitvoering van het tussen de regeringen van de staten van de Benelux Economische Unie, de Bondsrepubliek Duitsland en de Franse Republiek op 14 juni 1985 te Schengen gesloten akkoord betreffende de geleidelijke afschaffing van de controles aan de gemeenschappelijke grenzen, *PB* L 22 september 2000, afl. 239, 19.

⁶ Overeenkomst van 18 december 1997 inzake wederzijdse bijstand en samenwerking tussen de douaneadministraties, *PB* C 23 januari 1998, afl. 024, 2.

⁷ Overeenkomst van 29 mei 2000 betreffende de wederzijdse rechtshulp in strafzaken tussen de lidstaten van de Europese Unie, *PB* 12 juli 2000, nr. 197, 3; *BS* 22 juni 2005, 28443.

⁸ Protocol van 16 oktober 2001 bij de Overeenkomst betreffende de wederzijdse rechtshulp in strafzaken tussen de lidstaten van de Europese Unie, *PB* 21 november 2001, nr. 326, 2; *BS* 22 juni 2005, 28457.

⁹ Tweede Aanvullend Protocol van 8 november 2001 bij het Europees Verdrag aangaande de wederzijdse rechtshulp in strafzaken, *BS* 19 juni 2009, 42823.

¹⁰ Kaderbesluit 2003/577/JBZ van de Raad van 22 juli 2003 inzake de tenuitvoerlegging in de Europese Unie van beslissingen tot bevestiging van voorwerpen of bewijsstukken, *PB* L 2 augustus 2003, nr. 196, 45.

¹¹ Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden, het Koninkrijk België en het Groothertogdom Luxemburg van 8 juni 2004 inzake grensoverschrijdend politieel optreden, *BS* 15 maart 2005, 10747.

¹² Kaderbesluit 2006/960/JBZ van de Raad van 18 december 2006 betreffende de vereenvoudiging van de uitwisseling van informatie en inlichtingen tussen de rechtshandhavingsautoriteiten van de lidstaten van de Europese Unie, *PB* L 29 december 2006, nr. 386, 89.

¹³ Besluit 2008/615/JBZ van de Raad van 23 juni 2008 inzake de intensivering van de grensoverschrijdende samenwerking, in het bijzonder ter bestrijding van terrorisme en grensoverschrijdende criminaliteit, *PB* L 6 augustus 2008, nr. 210, 1.

¹⁴ Kaderbesluit 2008/978/JBZ van de Raad van 18 december 2008 betreffende het Europees bewijsverkrijgingsbevel ter verkrijging van voorwerpen, documenten en gegevens voor gebruik in strafprocedures, *PB* L 30 december 2008, nr. 350, 72.

temin functioneert ze behoorlijk en biedt ze krachtige en voldoende hedendaagse samenwerkingsmogelijkheden.¹⁵

2. Kers op de taart: wederzijdse erkenning van bewijs?

De wederzijdse erkenning van gerechtelijke beslissingen in strafzaken, die in 1999 door de Europese Raad van Tampere op spoor was gezet, had zich in het domein van de wederzijdse rechtshulp aanvankelijk slechts erg fragmentarisch doorgezet. Slechts twee instrumenten van de hiervoor genoemde waren op het principe gestoeld: de kaderbesluiten van 2003 en 2008 inzake bevestiging van bewijs respectievelijk het EBB. Daarom had de Europese Commissie reeds in 2003, in de memorie van toelichting bij het voorstel van EBB¹⁶ dat toen werd gelanceerd (de onderhandelingen erover duurden vijf jaar) al aangegeven dat ze zinnens was op termijn het geheel van de hiervoor genoemde rechtsinstrumenten zo mogelijk te vervangen door één enkel rechtsinstrument, gebaseerd op het wederzijdse erkenningsprincipe. Tegelijk had de Commissie aangekondigd dat ze met de idee speelde om in de toekomst ook werk te gaan maken van de wederzijdse erkenning van bewijs, zodat bewijs dat in een bepaalde lidstaat rechtmatig was verkregen, per definitie als ontvankelijk zou gelden in de andere lidstaten. Vrij verkeer van bewijs met andere woorden. Het Verdrag van Lissabon – op dat punt overigens een loutere kopie van het Verdrag houdende een Grondwet voor Europa van 2004 – bood daar ook meteen de rechtsbasis voor. Naast het versterken van de rechten van de verdediging (cfr. de Routekaart Procedurele rechten van november 2009)¹⁷ en van het slachtoffer in de strafprocedure (cfr. het pakket slachtoffergerichte maatregelen dat sindsdien werd ontwikkeld),¹⁸ laat het door het Verdrag ingevoerde artikel 82.2 VWEU ook toe om flankerende maatregelen te nemen op het stuk van de grensoverschrijdende toelaatbaarheid van bewijs. In haar Actieplan ter uitvoering van het programma van Stockholm, dat de Commissie voorjaar 2010 lanceerde,¹⁹ had de Commissie uitdrukkelijk aangekondigd in 2011 met wetgevingsvoorstellen ter zake te zullen komen.²⁰ Daartoe had de Commissie in 2009 de *Study on the laws of evidence in criminal proceedings throughout the European Union*²¹ aanbesteed en had ze in het najaar ook een Groenboek gelanceerd inzake bewijsverzameling en -toelaatbaarheid.²² De studie in kwestie bepaalde netjes de limieten van de mogelijkheid om wederzijdse erkenning als leidend principe in de wederzijdse rechtshulp te introduceren. Vooral op het stuk van capaciteit dienden duidelijke grenzen gesteld aan wat lidstaten elkaar zouden kunnen bevelen in termen van uit te voeren onderzoekshandelingen. Tegelijk tekende de studie, geheel

¹⁵ Zie ook FARRIES, A., “The European Investigation Order: Stepping Forward With Care”, *New J. Eur. Crim. L.* 2010, vol. 1(4), 426 en 432, die de klassieke rechtshulp, anders dan door de Commissie én België werden voorgesteld, niet “*outdated and inefficient*” vindt, en aangeeft te betwijfelen of het EOB een stap zal betekenen.

¹⁶ EUROPESE COMMISSIE, Voorstel voor een kaderbesluit van de Raad betreffende het Europees bewijsverkrijgingsbevel ter verkrijging van voorwerpen, documenten en gegevens voor gebruik in strafprocedures, COM/2003/0688 def., Brussel, 14.11.2003.

¹⁷ RAAD VAN DE EUROPESE UNIE, Resolutie 30 november 2009 over een routekaart ter versterking van de procedurele rechten van verdachten en beklaagden in strafprocedures, PB C 295, 4.12.2009, 1-3.

¹⁸ EUROPESE COMMISSIE, Betere rechtspositie voor slachtoffers in de EU. Mededeling aan het Europees Parlement, de Raad en het Europees Economisch en Sociaal Comité, COM/2011/0274 def., Brussel, 18.05.2011.

¹⁹ EUROPESE COMMISSIE, Een ruimte van vrijheid, veiligheid en recht voor de burgers van Europa. Actieplan ter uitvoering van het programma van Stockholm. Mededeling aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, COM(2010) 171 def., Brussel, 20.4.2010.

²⁰ Het Actieplan voorzag een dubbel wetgevingsvoorstel, enerzijds “over een alomvattende regeling betreffende bewijsverkrijging in strafzaken die gebaseerd is op het beginsel van wederzijdse erkenning en betrekking heeft op alle soorten bewijsmiddelen” en anderzijds “tot invoering van gemeenschappelijke normen inzake bewijsgaring in strafzaken om de toelaatbaarheid ervan te waarborgen”.

²¹ VERMEULEN, G., DE BOND, W. en VAN DAMME, Y., *EU cross-border gathering and use of evidence in criminal matters. Towards mutual recognition of investigative measures and free movement of evidence?*, 2010, Antwerpen – Apeldoorn – Portland, Maklu.

²² EUROPESE COMMISSIE, Groenboek over de bewijsverkrijging in strafzaken tussen lidstaten en het garanderen van de toelaatbaarheid van bewijs, COM(2009)624 def., Brussel, 11.11.2009.

in de lijn van de Lissabon- en Stockholmverwachtingen, de mogelijke randvoorwaarden uit voor een vrij verkeer van bewijs (minimumharmonisatie van bepaalde onderzoekshandelingen,²³ maximalisatie van procedurerechten in concrete internationale strafzaken en zelfs wederzijdse erkenning van procedurele rechten). Voorjaar 2010 dan, wanneer de Commissie de reacties op haar Groenboek had gebundeld, werden die, samen met de resultaten van de studie, aan de lidstaten en bijkomende experts voorgesteld, ter voorbereiding van wetgevingsinitiatief met het oog op het maximaal introduceren van wederzijdse erkenning in de wederzijdse rechtshulp en – vooral – het creëren van een op de studie geënt kader voor het sinds 2003 in het vooruitzicht gestelde vrij verkeer van bewijs.²⁴

3. Belgisch spelbederf

Dat was buiten de waard gerekend. Het aankomend Belgisch Voorzitterschap 2010 had – volkomen in oude Maastrichtstijl (elk voorzitterschap zijn eigen voorstelletjes) en geheel uit het niets – zelf het plan opgevat om een nieuwe richtlijn voor te stellen ter vervanging van de diverse verdragen en kaderbesluiten inzake wederzijdse rechtshulp, geheel gebaseerd op het principe van de wederzijdse erkenning. Via een zogenaamd ‘Europees Onderzoeksbevel’,²⁵ voorgesteld op de vooravond van het Belgisch Voorzitterschap, moesten justitiële autoriteiten eenvoudigweg doorheen de Unie alle onderzoekshandelingen kunnen bevelen die ze wilden. Simpel. Dat het aan de Commissie was om ter zake met voorstellen te komen (die bovendien degelijk en royaal waren voorbereid), dat er natuurlijke limieten waren aan de absorptiecapaciteit en bereidheid van de lidstaten voor het gedwongen uitvoeren van onderzoeksbevelen en dat de werkelijk uitdaging voor de toekomst van de wederzijdse rechtshulp niet gelegen was in een eenvoudige consolidering van het *acquis* in een enkel rechtsinstrument, maar in het ontwikkelen van een kader waarin grensoverschrijdend bewijs niet meer door rechters weg zou kunnen worden getoetst als onontvankelijk, kon de dappere Belgen niet stoppen.²⁶ Toenmalig Justitiecommissaris *Viviane Reding* was – begrijpelijk – razend. Zonder steun van een minimum aantal andere lidstaten kon België evenwel niet de boer op met zijn voorstel. Het verdrag van Lissabon had een dam proberen op te werpen tegen solo-initiatieven van deze of gene lidstaat door naast Commissie-initiatieven alleen nog initiatieven uitgaand van minstens zeven lidstaten toe te laten. Die horde bleek uiteindelijk te nemen, ook al waren de lidstaten die bereid waren mee de initiatiefkar te duwen (Bulgarije, Estland, Spanje, Oostenrijk, Slovenië en Zweden) niet bepaald de sterkste. Eens een voorstel ingeleid, wordt er per definitie over onderhandeld op het niveau van de Raad Justitie en Binnenlandse Zaken, die sinds Lissabon overigens bij gekwalificeerde meerderheid kon besluiten. Eind 2011 al bereikte de Raad politieke overeenstemming over de tekst, die nadien het voorwerp uitmaakte van bespreking en (schaduw)rapportering in het Europees Parlement (in het kader van de eveneens met het Verdrag van Lissabon geïntroduceerde medebeslissingsprocedure) en aansluitend van informele dialooggesprekken tussen Raad, Commissie en Parlement. Uiteindelijk werd op 3 april 2014 de tekst van de Richtlijn ‘betreffende het Europees Onderzoeksbevel in strafzaken’ formeel en unaniem aangenomen.²⁷ Zelfs het Verenigd Koninkrijk koos, in het kader van Proto-

²³ Zie ook recent KUSAK, M., “Common EU Minimum Standards for Enhancing Mutual Admissibility of Evidence Gathered in Criminal Matters”, *Eur J Crim Policy Res* 2017, doi:10.1007/s10610-017-9339-0.

²⁴ Zie daarover o.m. VERMEULEN, G. (2011). *Free Gathering and Movement of Evidence in Criminal Matters in the EU: Thinking Beyond Borders, Striving for Balance, in Search of Coherence*. Antwerpen, Apeldoorn, Portland: Maklu.

²⁵ COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION, *Initiative of the Kingdom of Belgium, the Republic of Bulgaria, the Republic of Estonia, the Kingdom of Spain, the Republic of Austria, the Republic of Slovenia and the Kingdom of Sweden for a Directive of the European Parliament and of the Council regarding the European Investigation Order in criminal matters – Detailed Statement*, 9288/10 ADD 2, COPEN 117 EUROJUST 49 EJN 13 PARLNAT 13 CODEC 384, Brussel, 23 juni 2010, 42 p.

²⁶ Ook sterk gehegeld door: HEARD, C. en MANSELI, D., “The European Investigation Order: Changing the Face of Evidence-gathering in EU Cross-Border Cases”, *New J. Eur. Crim. L.* 2011, vol. 2(4), 356; BLACKSTOCK, J., “The European Investigation Order”, *New J. Eur. Crim. L.* 2010, vol. 1(4), 485.

²⁷ Richtlijn 2014/41/EU van het Europees Parlement en de Raad van 3 april 2014 betreffende het Europees onderzoeksbevel in strafzaken, PB L 130 van 1.5.2014, 1–36.

col 21 bij het VEU en VWEU, voor een 'opt-in', ook al is dat met de Brexit intussen een relatief gegeven geworden. Ierland deed dat niet, en in toepassing van Protocol 22 bij het VEU en VWEU bindt de Richtlijn ook Denemarken niet.

De lidstaten moe(s)ten tegen 22 mei 2017 de nodige omzettingwetgeving aannemen. Op dat moment vervangt de Richtlijn immers, conform artikel 34 ervan, de 'overeenkomstige' bepalingen van de tot dan toe op elkaar gestapelde verdragen, te weten: het Europees Rechtshulpverdrag van 1959, de twee protocollen daarbij van 1978 en 2001, de Schengenuitvoeringsovereenkomst van 1990, de EU-Rechtshulpovereenkomst van 2000 en het Protocol daarbij van 2001. Bovendien absorbeert de richtlijn ook het Kaderbesluit inzake bevrozing van bewijs van 2003: de bepalingen ervan vervallen, althans tussen de aan de Richtlijn deelnemende lidstaten.

Nog geen handvol van de 26 deelnemende lidstaten had op 22 mei al de wetgevingshorde genomen. Eind juli was dat aantal opgelopen tot amper 11 lidstaten.²⁸ De meeste hebben het huiswerk – na meer dan drie jaar – dus niet af, zelfs niet maanden na de deadline. Grote voortrekker België maakt(e) evenmin een sterke beurt. Het door de minister van Justitie voorbereide voorontwerp van omzettingwet werd pas op 24 februari 2017 goedgekeurd door de ministerraad²⁹ en de eigenlijke omzettingwet *van 22 mei* werd pas daags nadien in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd,³⁰ met retroactieve inwerkingtreding de dag voordien.

Eerst een pluim op de Belgische Voorzittershoed, ten koste van wezenlijke vooruitgang op EU-niveau, en dan stilzitten, om uiteindelijk, zeven jaar na het eigengereide EU-initiatief en na meer dan drie jaar omzettingsperiode, met een onvolkomen wet te komen, na de deadline. *Faut le faire*.

4. EOB-wet

Discrete inkijk in het aan de ministerraad voorgelegde voorontwerp leert dat een analyse van de uiteindelijke wet weinig meerwaarde zal bieden t.a.v. een analyse van de Richtlijn zelf. Het gaat m.a.w. om een volstrekt vlakke omzetting.

Overigens gebeurt dat geeneens foutloos: zo kan een Europees Onderzoeksbevel enkel door het OM of (na validering) door de onderzoeksrechter worden uitgevaardigd. De rechtbank of de rechter, in het kader van het onderzoek ter terechtzitting (men denke bv. aan het horen van getuigen via videoconferentie), lijkt gewoon over het hoofd gezien.

Verder lijkt de toekomstige EOB-wet alleen maar het nationale wetgevingslandschap inzake de samenwerking in strafzaken verder te versnipperen.

Zo wordt met name de Wederzijdse rechtshulpwet van 9 december 2004,³¹ met de zelfde nonchalance waarmee de EOB-Richtlijn de 'overeenkomstige' bepalingen van een aantal internationale rechtshulpinstrumenten vervangt, voor de 'overeenkomstige' bepalingen ervan (men zoek het, zoals ook voor de Richtlijn, dus zelf maar uit) vervangen door de EOB-wet, althans voor wat de relaties betreft met andere EU-lidstaten die de EOB-Richtlijn in nationaal recht hebben omgezet. Fraai en

²⁸ Implementatiestatus op 26 juli 2017 volgens het EJM-secretariaat: https://www.ejm-crimjust.europa.eu/ejm/EJM_Library_StatusOfImpByCat.aspx?CategoryId=120.

²⁹ <http://www.presscenter.org/nl/pressrelease/20170224/omzetting-van-de-richtlijn-over-het-europees-onderzoeksbevel-in-strafzaken>.

³⁰ Wet 22 mei 2017 betreffende het Europees onderzoeksbevel in strafzaken, *B.S.*, p. 59142.

³¹ Wet 9 december 2004 betreffende de internationale politieke verstrekking van gegevens van persoonlijke aard en informatie met gerechtelijke finaliteit, de wederzijdse internationale rechtshulp in strafzaken en tot wijziging van artikel 90ter van het Wetboek van strafvordering, *BS* 24-12-2004, zoals gewijzigd bij Wet 23 december 2005 (*BS* 30-12-2005) en Wet 15 mei 2014 (*BS* 07-08-2014).

helder is anders. Een eenvoudig voorbeeld illustreert hoe zulk wetgevingswerk ooit wel problemen móet geven. Zo bepaalt artikel 5 Wederzijdse Rechtshulpwet dat, in afwijking van artikel 873, 2de lid, Ger. W., lokaal bevoegde magistraten verzoeken om rechtshulp die ze rechtstreeks hebben ontvangen van een andere justitiële autoriteit in de EU autonoom (t.t.z. zonder tussenkomst van de minister van Justitie) mogen uitvoeren, behalve wanneer er redenen zou kunnen bestaan om het verzoek te weigeren wegens wegens *ordre public* of politiek delict (artikel 4 §2, eerste lid, 1° of 2°). In die gevallen moet de vraag aan Justitie worden gesteld. Nu schaft het EOB weliswaar de politieke exceptie tussen de EU-lidstaten geheel af (zodat die ook niet meer in de EOB-wet figureert), maar voorziet de EOB-Richtlijn (en dus ook de wet; artikel 12.2°) wel nog een *ordre-public*-exceptie (zelfs een uitgebreide variant daarvan). Genoemd artikel 5 *juncto* 4 §2, 1ste lid, 1° valt niet te beschouwen als een “overeenkomstige” bepaling die door de EOB-wet wordt opgeheven, want die laatste doet er op dat punt het stilzwijgen toe. Zelfs de relatie met artikel 873, 2de lid Ger. W. wordt er niet in aan de orde gesteld. Resultaat is dat het OM, in geval het toepassing wenst te maken van de *ordre public*-exceptie in artikel 12.2° EOB-wet, zomaar moet *weten* dat het ook nog gebonden is aan de verplichting om de minister van Justitie te raadplegen wanneer de uitvoering van een verzoek de nationale veiligheid in het gedrang zou kunnen brengen. Consistent is wel dat de Antigoonregel voor onregelmatig buitenslands bewijs, zoals die in artikel 13 van de Wederzijdse Rechtshulpwet van 2004 figureert, woordelijk wordt overgenomen in de EOB-wet (artikel 29). Natuurlijk had men bij die gelegenheid de regel (zowel in de Rechtshulpwet van 2004 als in de nieuwe EOB-wet) ook kunnen stroomlijnen met de nationale Antigoonregel in artikel 32 V.T. Sv. Qua logica is die immers omgekeerd geformuleerd. Nationaal geldt dat onregelmatig verkregen bewijs “enkel in” een van de Antigoonge gevallen nietig is. Internationaal is er verplichte bewijsuitsluiting “in” de Antigoonge gevallen, maar dus mogelijk ook nog in andere gevallen. Wellicht geen kat die daar al op heeft gelet. Door de keuze voor een aparte EOB-wet (op zich typerend voor het gebrek aan wetgevingscoherentie dat het wetgevingsarsenaal inzake de samenwerking in strafzaken van de laatste vijftien jaar, t.t.z. sinds het Europees Aanhoudingsbevel, vertoont) wordt overigens het beetje coherentie dat een zeldzame keer was nagestreefd, door in de Wederzijdse Rechtshulpwet van 2004 ook de omzetting van het zgn. “Zweeds” Kaderbesluit een plek te geven (en zo de justitiële en de politieke rechtshulp in één wet te regelen), weer doorbroken.

Verder wordt de zgn. Wederzijdse Erkenningwet van 5 augustus 2006³² – destijds bedoeld als generieke implementatiewet voor alle EU-wederzijdse erkenningsinstrumenten, maar uiteindelijk slechts het omzettingsvehikel voor alleen de Kaderbesluiten van 2003 en 2005 inzake wederzijdse erkenning van beslissingen tot bevrozing van bewijs of vermogensvoordelen respectievelijk geldelijke sancties en confiscatiebeslissingen – in de relaties met andere EU-lidstaten die de EOB-Richtlijn in nationaal recht hebben omgezet, geamputeerd voor wat betreft de ‘helft’ van het deel ervan dat betrekking heeft op bevrozingsbeslissingen. Het gaat om die helft die betrekking heeft op de bevrozing van bewijsmateriaal. De andere helft van dat deel van de wet, die betrekking heeft op de bevrozing van vermogensvoordelen die voor mogelijk voor latere confiscatie in aanmerking komen, blijft in de relaties met alle EU-lidstaten gelden.

5. Boerenbedrog: net méér fragmentatie door EOB

Het persbericht van de ministerraad van 24 februari 2017 roemt het grote belang van het aangenomen voorontwerp van wet. Het Europees Onderzoeksbevel heeft immers tot doel – zo wordt beklemtoond – “het actuele gefragmenteerde geheel van internationale regelgeving inzake rechterlijke samenwerking op vlak van bewijsverkrijging in strafzaken te vervangen door één enkel EU-instrument”.

³² Wet 5 augustus 2006 inzake de toepassing van het beginsel van de wederzijdse erkenning van rechterlijke beslissingen in strafzaken tussen de lidstaten van de Europese Unie, BS 07-09-2006.

Als het nieuwe instrument al enig nut heeft, dan moet dat inderdaad in het consolidatiekarakter ervan liggen – *tabula rasa* met het kluwen van opeengestapelde verdragen, protocollen en kaderbesluiten, defragmentatie i.p.v. fragmentatie. De praktijk kan er enkel blij om zijn. Maar is dat werkelijk zo? Vervanging door “één enkel EU-instrument” is op zijn minst erg kort door de bocht – wellicht is ‘bedrieglijk’ een betere woordkeuze.

Artikel 34 van de Richtlijn, dat de verhouding tussen het EOB en andere rechtsinstrumenten, overeenkomsten en regelingen regelt, vergt nadere analyse.

Het bepaalt vooreerst dat de Richtlijn met ingang van 22 mei 2017 de ‘overeenkomstige’ bepalingen vervangt van de volgende verdragen die tussen de door de Richtlijn ‘gebonden’ lidstaten van toepassing zijn:

- het Europees Rechtshulpverdrag van 1959 en de protocollen erbij van 1978 en 2001
- de Schengenuitvoeringsovereenkomst van 1990
- de EU-Rechtshulpovereenkomst van 2000 en het protocol erbij van 2001

Verder vervangt de Richtlijn, in de relaties tussen de lidstaten die erdoor ‘gebonden’ zijn, ook het integrale Kaderbesluit van 2003 inzake bevestiging van bewijs.

Klinkt beloftevol, maar schijn bedriegt.

Het ERV en de protocollen erbij, de Schengenuitvoeringsovereenkomst en de EU-Rechtshulpovereenkomst en het protocol erbij worden immers enkel maar vervangen in de mate dat de EOB-Richtlijn ‘overeenkomstige’ bepalingen bevat, en daar zit een eerste – joekel van een – knelpunt. Een overzicht daarvan ligt niet voor, en niemand heeft zich tot dusver de moeite getroost het te proberen maken. Toch begint het te dagen: het Europees Justitieel Netwerk (EJN) heeft zich eind februari – voor enkele weken dus – de vraag gesteld welke bepalingen van de ‘vervangen’ instrumenten níet door het EOB worden gedekt.³³ Het belooft chaos te worden, want het EJN heeft aan de leden ervan (en indirect dus aan alle lidstaten) gevraagd ze naar eigen inzicht te beantwoorden. Het schematisch resultaat van een eigen oefening (gebaseerd op een zij-aan-zij-vergelijking van de bepalingen van alle betreffende instrumenten en het EOB) is als bijlage 1 bij deze tekst gevoegd, en is best ontluisterend.

Vooreerst is het natuurlijk zo dat het EOB alleen betrekking heeft op bewijsverkrijging, en dus per definitie niet het geheel van de wederzijdse rechtshulp kan vervangen. Die is namelijk breder opgevat. Het gevolg daarvan is dat voor die bredere aspecten van de wederzijdse rechtshulp de klassieke samenwerkingsinstrumenten die ogenschijnlijk worden ‘vervangen’, in wezen gewoon van toepassing blijven, ook tussen de door het EOB gebonden lidstaten. O.m. zullen die verder van het ERV gebruik moeten blijven maken voor wat betreft: (1) de toezending en uitreiking van gerechtelijke stukken (nog steeds samen te lezen met de bepalingen ter zake in de EU-Rechtshulpovereenkomst, die o.m. de rechtstreekse verzending ervan, t.t.z. per post, vooropstelt), (2) de oproeping van getuigen of deskundigen naar de forumstaat en (3) de denonciatie van bepaalde feiten, t.t.tz. de aangifte ervan aan een andere bevoegde lidstaat met het oog op het uitlokken van strafvervolgning aldaar (overigens opnieuw samen te lezen met de bepalingen ter zake in de EU-Rechtshulpovereenkomst, die toelaat om ook de denonciatie via horizontale weg te doen, en niet meer via de ministeries van Justitie). De EU-Rechtshulpovereenkomst blijft verder (naast voor bovengenoemde aspecten) van toepassing voor het spontaan doorgeven van informatie aan een andere lidstaat (destijds een belangrijke ver-

³³ Extract from the summary of the discussions on the topic “Directive 2014/41/EU regarding the European Investigation Order” at the 38th Regular meeting of the European Judicial Network, Den Haag, 22 februari 2017, 13 p.

nieuwing, die vandaag – in tijden waarin informatiedeling essentieel is – meer dan ooit relevant blijft voor de praktijk). In één tijd vermelden we best ook dat zelfs het EU-Rechtshulpprotocol van 2001 van toepassing blijft, met name wat betreft de mogelijkheid voor de aangezochte staat om, bij de uitvoering van rechtshulpverzoeken, spontaan aan de verzoekende staat te suggereren niet-voorzien of niet-gevraagde onderzoekshandelingen te verrichten.

Dat is evenwel niet alles. Men lijkt vergeten te zijn dat artikel 49.b-f van de Schengenuitvoeringsovereenkomst er ook nog is. Die bepaling breidde het toepassingsgebied van de klassieke wederzijdse rechtshulp vrij radicaal uit, tot andere sferen dan klassieke onderzoeksdaden in het vooronderzoek. Het EOB doet dat – gegeven de exclusieve focus ervan op onderzoekshandelingen met het oog op het verkrijgen van bewijs – uiteraard niet. De consequentie daarvan is dat, indien er behoefte is aan wederzijdse rechtshulp inzake schadevergoeding, gratieverzoeken, burgerlijke rechtsvorderingen, gerechtelijke mededelingen inzake straffen of maatregelen, of inzake maatregelen als opschorting, voorwaardelijke invrijheidstelling of uitstel, de door het EOB gebonden lidstaten volkomen terugvallen op het *integrale* klassieke wederzijdse rechtshulpkader. Het ERV en de protocollen erbij, de Schengenuitvoeringsovereenkomst en de EU-Rechtshulpovereenkomst en het protocol erbij blijven in die gevallen dus gewoon in werking, parallel met het EOB.

Verder moet ook worden vermeld dat de EOB-richtlijn zelf ook al aangeeft dat voor wat betreft de grensoverschrijdende observatie verder een beroep dient gedaan op de Schengenuitvoeringsovereenkomst (artikel 40) en voor het samenwerken in zgn. gemeenschappelijke onderzoeksteams op de EU-Rechtshulpovereenkomst (artikel 13), zij het dat de daarin vervatte regeling ter zake dan ook nog pijnlijk wordt geamputeerd (lid 8 ervan is dan weer niet van toepassing). Waarom is onduidelijk, want de flexibele mogelijkheid om verzoeken om rechtshulp waaraan binnen het team behoefte wordt gevoeld rechtstreeks te kunnen formuleren t.a.v. de gedetacheerden teamleden van de lidstaten waarin de gevraagde rechtshulp zou moeten worden verleend, was net een van de sterktepunten van de regeling vervat in de EU-Rechtshulpovereenkomst.

Ook de (beleidsmatige) bemiddelingsrol voor Eurojust, in geval van structurele problemen met de uitvoering van rechtshulpverzoeken, zoals geïntroduceerd door het EU-Rechtshulpprotocol van 2001, wordt door het EOB niet overgenomen. Of het de bedoeling is dat die rol ook vervalt, kan worden betwijfeld. Misschien dat het Protocol ook op dat vlak dus blijft spelen, zij het dan wellicht enkel voor die aspecten van de rechtshulp die niet door het EOB worden afgedekt.

Het kluwen is duidelijk nog vele keren groter geworden. De praktijk wordt er denkkelijk toch niet echt blij van.

Dan hebben we het zelfs nog niet gehad over het geografisch toepassingsbereik van het EOB (dat in bijlage 2 bij deze tekst wordt verduidelijkt). ‘Eén enkel EU-instrument’ klinkt goed. Alleen is het niet zo dat alle EU-lidstaten effectief participeren in het EOB. Dat Denemarken en Ierland niet in het EOB participeren, werd al eerder aangehaald. Het gevolg daarvan is dat, in de relaties met die twee lidstaten, alvast het ERV, het eerste aanvullend protocol daarbij, de Schengenuitvoeringsovereenkomst én het Kaderbesluit bevrozing van bewijs ten volle van toepassing blijven. Voor Denemarken komt daar nog het EU-Rechtshulpverdrag en het bijhorend protocol bij, en voor Ierland (dat beide instrumenten nooit ratificeerde) het tweede aanvullend protocol bij het ERV. Dat laatste is een bijna-kopie van de EU-Rechtshulpovereenkomst, behoudens dat er geen regeling in is vervat inzake interceptie van telecommunicatie. En dan is het natuurlijk nog het VK. Dat participeert voorlopig wel in het EOB. Na de Brexit zullen de EOB-lidstaten in de relatie met het land evenwel terugvallen op het ERV en de twee protocollen erbij.

Verder laat de EOB-Richtlijn geheel na om aan te geven in welke mate de bepalingen ervan als de verdere ontwikkeling van het zn. Schengen-*acquis* moeten worden beschouwd. Objectief gezien is

dat namelijk het geval voor nogal wat bepalingen ervan, zoals de toepasselijkheid van het EOB op administratieve delicten (de eerste stambepaling ter zake was artikel 49.a SUO), de rechtstreekse, horizontale verzending van EOB's (die voortbouwt op artikel 53 SUO, later opgeheven door de EU-Rechtshulpovereenkomst, die het Schengen-acquis op dat punt nog had versterkt), de mogelijkheid om via een EOB een gecontroleerde aflevering te vragen (die teruggaat op artikel 73 SUO) en de in het EOB vervatte regeling inzake strafrechtelijk en burgerrechtelijke aansprakelijkheid van ambtenaren in het buitenland (zoals geregeld in de artikelen 42-43 SUO). Enfin, nu daarover niets is bepaald, lijkt de conclusie dat de niet-EU-lidstaten die wel tot de Schengengroep behoren (Noorwegen, IJsland, Zwitserland en Liechtenstein) en derhalve principieel gerechtigd zijn om te participeren in EU-instrumenten in de mate dat die voortbouwen op een aanvankelijk Schengen-*acquis*, radicaal uit de EOB-boot vallen. Het klassieke rechtshulpkader (ERV, eerste protocol daarbij, en SUO) blijft dus gewoon behouden in de relaties tussen EOB-landen en deze vier landen. Met Noorwegen en IJsland komt daar nog de integrale EU-Rechtshulpovereenkomst bij,³⁴ en met Zwitserland en Liechtenstein die artikelen van de EU-Rechtshulpovereenkomst die conform artikel 2 ervan als de verdere ontwikkeling van het Schengen-*acquis* moeten worden beschouwd. De praktijk hoort het nu in Keulen donderen.

De lucht wordt echter nog donkerder. De EOB-Richtlijn doet er het stilzwijgen toe wat de verhouding met andere EU-instrumenten die wederzijdse rechtshulp tussen justitiële autoriteiten toelaten, zoals daar zijn: de zgn. Napels II-Overeenkomst van 1997 (die openstaat voor gebruik door reguliere justitiële autoriteiten in douanestrafrechtzaken), het zgn. "Zweeds" Kaderbesluit van 2006 en het Prüm-Besluit van 2008 (dat tot dusver de enige rechtsbasis bood voor het afnemen van een DNA-staal in het buitenland). Die instrumenten blijven dus hoe dan ook integraal bestaan, parallel met het EOB, en dat voor alle gebonden lidstaten. Voor de Benelux-landen komen daar bovendien nog het Benelux-Rechtshulpverdrag van 1962 (deel 2) en het Benelux-Politieverdrag van 2004 bij. Pijnlijk dat het EOB zelfs vergeten is de 'overeenkomstige' bepalingen ervan buiten werking te stellen.

Conclusie: blijven allemaal van toepassing, geheel of gedeeltelijk, tussen de EU-lidstaten die gebonden zijn door het EOB en hetzij de EU-lidstaten die dat niet zijn, hetzij de niet-EU-Schengenlanden, hetzij alle niet-EU-lidstaten die lid zijn van de Raad van Europa, of zelfs gewoon tussen de door het EOB gebonden lidstaten of een deel ervan (Benelux):

- Het Benelux-Verdrag van 1962
- het Europees Rechtshulpverdrag van 1959
- het eerste aanvullend Protocol bij het Europees Rechtshulpverdrag van 1978
- de Schengenuitvoeringsovereenkomst van 1990
- De Napels II-Overeenkomst van 1997
- de EU-Rechtshulpovereenkomst van 2000
- het aanvullend Protocol van 2001 bij de EU-rechtshulpovereenkomst
- het tweede aanvullend Protocol bij het Europees Rechtshulpverdrag van 2001
- het Kaderbesluit inzake bevestiging van bewijs van 2003
- het Benelux-Politieverdrag van 2004
- het zgn. "Zweeds" Kaderbesluit van 2006
- het Prüm-Besluit van 2008

De EOB-richtlijn heeft enkel maar de fragmentatie van het wederzijdse rechtshulplandschap vergroot, aanzienlijk.

³⁴ Overeenkomst tussen de Europese Unie en de Republiek IJsland en het Koninkrijk Noorwegen inzake de toepassing van een aantal bepalingen van de Overeenkomst van 29 mei 2000 betreffende wederzijdse rechtshulp in strafzaken tussen de lidstaten van de Europese Unie en het bijbehorende protocol van 2001, PB L 26, 29.1.2004, 3-9.

6. Wederzijdse erkenning: de nieuwe religie

Dat had op zich niet gehoeven, maar wederzijdse erkennings-fetisjisten moesten *per se* een apart instrument maken met daarin alles wat men dacht dat zou kunnen ‘verordend’ worden i.p.v. enkel ‘verzocht’.³⁵ Was er met dat ‘verzoeken’ überhaupt iets echt mis? Vreemd dat flexibiliteit er in moderne tijden plots aan moet geloven. Want daar knelt het EOB-schoentje: het instrument geeft de doodsteek aan wat wellicht de grootste kracht van de klassieke wederzijdse rechtshulp was: de principiële verplichting (vervat in artikel 1 van het ERV) om elkaar – m.b.t. alle niet specifieke geregelde onderzoekshandelingen – de ‘ruimst mogelijke rechtshulp’ proberen te verlenen. Die inspanningsverbintenis was goud waard, en de eerder vermelde bewijsstudie die in 2009 met het oog op Commissie-initiatief was had gesmeekt om ze te allen prijze te behouden, en niet te substitueren door een *Befehl ist Befehl*-absolutisme. Toch is net dat gebeurd. Wederzijdse erkenning is een geloofsparadigma, gekoppeld aan een superioriteitsparadigma, met segregatie als logisch gevolg: wederzijdse erkenning moest koste wat het kost dominant worden, want superieur aan de ordinaire rechtshulp, en moest daar dus ook van onderscheiden worden.

Het EOB gaat (in artikel 3) uit van het naïeve geloof dat lidstaten (en justitiële autoriteiten in de lidstaten) braafjes eender welke onderzoekshandeling op elkaars bevel zullen uitvoeren, en dat wel (artikel 12) met dezelfde snelheid en prioriteit als betrof het een vergelijkbare binnenlandse zaak (in elk geval binnen de 90 dagen na de beslissing betreffende de erkenning of tenuitvoerlegging van het ontvangen EOB, waarvoor maximaal 30 dagen beschikbaar zijn). Eventueel mag voor een alternatieve maatregel worden geopteerd, maar vele bandbreedte geeft dat niet. Dat laatste mag conform artikel 6 slechts wanneer de bevolen maatregel ‘onbestaand’ of ‘niet-toepasselijk’ is in de uitvoerende lidstaat, waarbij dient aangestipt dat de Richtlijn de lidstaten voorschrijft dat bepaalde maatregelen sowieso altijd “beschikbaar moeten zijn”. Concreet gaat het over: (1) het verkrijgen van informatie die of bewijsmateriaal dat reeds in het bezit is van de uitvoerende autoriteit en volgens het recht van de uitvoerende staat in het kader van een strafprocedure of voor de doeleinden van het EOB had kunnen worden verkregen, (2) het verkrijgen van informatie die is opgeslagen in politieke of justitiële gegevensbanken waartoe de uitvoerende autoriteit rechtstreeks toegang heeft in het kader van een strafprocedure, (3) het horen van eender welke persoon (getuige, deskundige, slachtoffer, verdachte of beschuldigde persoon of derde), (4) eender welke naar het recht van de uitvoerende staat niet-dwingende of niet-intrusieve onderzoeksmaatregel en (5) de identificatie van personen die zijn aangesloten op een bepaald telefoonnummer of IP-adres.

Of dat gaat werken, is natuurlijk een andere vraag. Niet dus. De aangehaalde bewijsstudie, gesteund op bevraging van de lidstaten, had niet alleen uitgewezen dat de ‘ruimst mogelijke rechtshulp’-clausule absoluut diende behouden, maar ook dat net werk moest worden gemaakt van duidelijke excepties of limieten m.b.t. personele en financiële capaciteit die de uitvoering van bepaalde rechtshulphandelingen vergt,³⁶ evenals van een kostenverdelingsmechanisme voor rechtshulp waarvan de kost aanzienlijk is (bv. meer dan 10.000 €). Een eerdere bilaterale studie over de Nederlandse uitvoering van Belgische rogatoire commissies³⁷ had pijnlijk blootgelegd hoe zelfs tussen twee Benelux-partners capaciteitskwesties en een andere visie op opsporingsonderzoek (fenomeengericht in België versus projectmatig in Nederland) de uitvoering aan Nederlandse kant van onderzoekshandelingen

³⁵ Zie ook treffend: MANGIARACINA, A., “A New and Controversial Scenario in the Gathering of Evidence at the European Level: The Proposal for a Directive on the European Investigation Order”, *Utrecht L. Rev.* 2014, vol. 10(1), 11§: “[...] at a practical level the main difference between mutual assistance and mutual recognition is related to the power of the executing authority within the procedure for recognition, [which] cannot be as wide and ‘flexible’ as within the mutual legal assistance regime”.

³⁶ Bijgetreden door: FARRIES, A., “The European Investigation Order: Stepping Forward With Care”, *New J. Eur. Crim. L.* 2010, vol. 1(4), 432.

³⁷ VERMEULEN, G. en VAN DAMME, Y., *Nederlandse afhandeling van Belgische rechtshulpverzoeken*, Antwerpen-Apeldoorn-Portland, Maklu, 2010, 192 p.

die nochtans uitdrukkelijk bij verdrag zijn geregeld en waarvan de uitvoering verplicht is, al jarenlang ernstig hypothekeerden. Informele filtermechanismen op het niveau van de Internationale Rechtshulp Centra (IRC's) – de Nederlandse trechters voor (inkomende) rechtshulpverzoeken – zorgden er zelfs voor dat Belgische verzoeken die als capaciteitsverslindend of prioriteitsversturend golden vaak al werden afgewimpeld alvorens ze officieel als ingekomen verzoeken in het Landelijk Uniform Registratiesysteem Internationale Rechtshulp (LURIS) te registreren. Het voorbeeld is niet bedoeld ter polarisering, maar ter eenvoudige illustratie dat plots zomaar álle mogelijke onderzoekshandelingen in een dwangscenario brengen gekheid is. Nederland heeft overigens al laten weten dat het ook na het EOB zal blijven afwijken van de principiële horizontale weg waarbij verzoeken of bevelen rechtstreeks tussen lokaal bevoegde justitiële autoriteiten worden gedaan. De IRC-trechters worden welbewust behouden.³⁸

Het geloofsparadigma van de wederzijdse erkenning heeft evenwel een antwoord in petto: de uitvaardigende justitiële autoriteiten zullen *zelf* restrictie aan de dag leggen. Meer nog: het EOB verplicht hen daartoe. In artikel 6 van de Richtlijn werd vastgelegd dat de uitvaardigende autoriteiten enkel onderzoeksmaatregelen mogen bevelen die ze in dezelfde omstandigheden ook in een vergelijkbare nationale zaak zouden kunnen bevelen en – belangrijker – dat ze erover zullen waken enkel een EOB uit te vaardigen waar dat noodzakelijk is voor en in verhouding staat tot het doel van de zaak waarin ze het uitvaardigen. Voilà. Dat was dan geregeld: EOB's zullen enkel worden uitgevaardigd voor zover noodzakelijk en proportioneel, en die beoordeling komt – vanuit een wederzijdse erkenningslogica – alleen de uitvaardigende autoriteit toe. Hebben de perikelen i.v.m. het Europees Aanhoudingsbevel (EAB) dan geen voortschrijdend inzicht opgeleverd? Was het disproportionele gebruik van dat instrument (waaraan de Commissie,³⁹ de Raad⁴⁰ en zelfs Eurojust⁴¹ probeerde en probeert te remediëren) aan het Belgisch Voorzitterschap voorbijgegaan? In plaats van de daartoe voorziene Schengen-seining te gebruiken, vaardig(d)en sommige lidstaten zelfs systematisch een EAB uit om – na overbrenging van de betrokkenen – louter diens verblijfplaats vast te stellen. Nog steeds worden soms EAB's uitgevaardigd met het oog op inning van boetes, en dit ondanks het Kaderbesluit geldelijke sancties.

³⁸ EUROPEAN JUDICIAL NETWORK, Extract from the summary of the discussions on the topic “Directive 2014/41/EU regarding the European Investigation Order” at the 38th Regular meeting of the European Judicial Network, Den Haag, 22 februari 2017, 2: “An EJM Contact Point from the Netherlands informed that in the Netherlands [the] competent authorities for the incoming requests will remain the same as for MLA (the International Legal Assistance Offices, IRCs)”.

³⁹ Zie bijv. EUROPESE COMMISSIE, Verslag aan het Europees Parlement en de Raad van 11 april 2011 over de uitvoering sinds 2007 van het kaderbesluit van de Raad van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten, COM(2011) 175 definitief. Zie ter zake ook: BLACKSTOCK, J., “The European Investigation Order”, *New J. Eur. Crim. L.* 2010, vol. 1(4), 489; HEARD, C. en MANSELL, D., “The European Investigation Order: Changing the Face of Evidence-gathering in EU Cross-Border Cases”, *New J. Eur. Crim. L.* 2011, vol. 2(4), 363-365.

⁴⁰ COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION, Follow-up to the evaluation reports on the fourth round of mutual evaluations: practical application of the European Arrest Warrant and the relevant surrender procedures between Member States – Presidency Report, 15815/1/11 REV1, Brussel, 18 november 2011; COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION, Issues of proportionality and fundamental rights in the context of the operation of the European Arrest Warrant, 9968/14, Brussel, 20 mei 2014.

⁴¹ COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION, Eurojust, Strategic Seminar “The European Arrest Warrant: Which Way Forward” and 7th Meeting of the Consultative Forum (The Hague, 10-11 June 2014). Report and Conclusions, 13581/14, Brussel, 24 september 2014.

7. Wederzijds wantrouwen: *the new black*

Bij de voorbereiding op EP-niveau van de eerste trialoog in voorjaar 2013 moet het sommigen zijn gaan dagen.⁴² Op dat moment werd aan het zelfrestrictievoorschrift toegevoegd dat, wanneer de uitvoerende autoriteit alsnog twijfels zou hebben bij de proportionaliteit van een uitgevaardigd EOB, de betrokken autoriteiten onderling kunnen overleggen, met als mogelijke resultante de intrekking van het EOB door de uitvaardigende autoriteit. Zeer ambigu. De 'ruimst mogelijk rechtshulp'-notie kwam daarmee in wezen een beetje terug, maar zo mocht het natuurlijk niet heten.

Nog maar andere en nieuwe dammen opwerpen dan. Artikel 10 voorziet o.m. de mogelijkheid voor de uitvoerende autoriteit "alternatieve" maatregelen te nemen indien deze meent dat "hetzelfde" resultaat kan worden bereikt met "minder indringende middelen" dan de bevolen maatregel,⁴³ en artikel 21 voorziet – als uitzondering op het klassieke gesloten beurzen-systeem – een onderhandelingsmarge in geval van uitzonderlijk hoog geachte uitvoeringskosten.

Schrikken is het ook dat het EOB de autoriteitenflexibiliteit die gaandeweg meer ingang had gevonden in de klassieke wederzijdse rechtshulp, terug naar af stuurt. Zeker gaat het om justitiële samenwerking in strafzaken, maar zelfs het ERV liet partijen al toe om in een verklaring zelf aan te geven welke autoriteiten zij als bevoegde autoriteiten beschouwden. Voor het VK kan dat bijv. om politie-ambtenaren gaan met vervolgingsbevoegdheid.⁴⁴ Vooral met de EU-Rechtshulpovereenkomst werd die kaart nog sterker getrokken: voor gecontroleerde aflevering, infiltratie en de samenwerking in gemeenschappelijke onderzoeksteams werd er uitdrukkelijk de mogelijkheid in ingeschreven dat, wanneer daarvoor in bepaalde lidstaten politie- of douaneautoriteiten bevoegd zijn, en in andere niet, dit een rechtstreekse, volkomen horizontale samenwerking niet in de weg mocht staan (artikel 6.5). Met het zgn. "Zweeds" Kaderbesluit werd de scheiding tussen justitiële versus politieke of douaneautoriteiten zelfs overboord gegooid: het instrument kan door elk van die autoriteiten gelijkelijk worden gebruikt. Daar komt het EOB resoluut op terug: het instrument introduceert (in artikel 2.c) een absolute judicialisering. EOB's mogen enkel worden uitgevaardigd door een rechter, een rechtbank, een onderzoeksrechter of een lid van het OM. Indien er naar nationaal recht toch niet-strict-justitiële autoriteiten bevoegd zouden zijn om bepaalde onderzoekshandelingen te stellen of te vragen, is er een prealabele validering nodig door een strikt judiciële autoriteit. Tolerantiemarge is er niet. Stuurt een niet-justitiële autoriteit een EOB uit, dan wordt de bal teruggespeeld: eerst justitieel valideren, anders geen uitvoering (artikel 9.3). De EOB-Richtlijn katapulteert de wederzijdse rechtshulp daarmee meer dan een halve eeuw terug, tot vóór het ERV. Gelukkig is het niet zover gekomen

⁴² COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION, Initiative of the Kingdom of Belgium, the Republic of Bulgaria, the Republic of Estonia, the Kingdom of Spain, the Republic of Austria, the Republic of Slovenia and the Kingdom of Sweden for a Directive of the European Parliament and of the Council regarding the European Investigation Order in criminal matters. Text suggestions in view of the trilogue on 16 April 2013, 8112/13, Brussel, 5 mei 2013.

⁴³ ZIMMERMANN, F., GLASER S. en MOTZ, A, "Mutual Recognition and its Implications for the Gathering of Evidence in Criminal proceedings: a Critical Analysis of the Initiative for a European Investigation Order", *EuCLR* 2011, 4, 69: zij zien de mogelijkheid om een minder intrusief alternatief voor te stellen uitdrukkelijk als een mogelijkheid voor *proportionaliteit*shertoetsing door de uitvoerende autoriteit. In de zelfde zin: MANGIARACINA, A., "A New and Controversial Scenario in the Gathering of Evidence at the European Level: The Proposal for a Directive on the European Investigation Order", *Utrecht L. Rev.* 2014, vol. 10(1), 127-128, die in dit verband gewaagt van "*proportionality as a 'hidden' ground for refusal*"; Zie ook ARMADA, I., "The European Investigation Order and the Lack of European Standards for Gathering Evidence: Is a Fundamental Rights-Based Refusal the Solution?", *New J. Eur. Crim. L.* 2015, vol. 6(1), 16-18.

⁴⁴ Als justitiële autoriteit (in toepassing van artikel 24 ERV, zoals ingevoegd door het tweede aanvullend protocol bij het ERV) geldt bijv. "any designated member of the Serious Fraud Office". Zie met name: Declaration contained in a letter from the Minister of Foreign Affairs of the United Kingdom deposited jointly with the instrument of ratification, on 30 June 2010 (Reservations and Declarations for Treaty No.182 - Second Additional Protocol to the European Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters).

als sommige auteurs wel hoopten en hadden bepleit,⁴⁵ nl. dat EOB's steevast slechts door een 'rechter' *stricto sensu* (en dus in geen geval dus ook nog door het OM) zouden kunnen worden uitgevaardigd. Misschien moeten ze toch maar eens het EVRM herlezen, dat tot nader order alleen voor vrijheidsberoving een absolute vereiste van rechterlijke tussenkomst voorschrijft. Zolang lidstaten de nodige interne criteria hebben om bepaalde (zelfs intrusieve) maatregelen te bevelen, doet het er toch weinig toe wie die precies kan bevelen?⁴⁶ Was dat *nota bene* niet ook de kern zelve van de wederzijdse erkenning: dat men vertrouwen zou hebben in het interne recht van de andere lidstaten, ook dus als een bepaalde maatregel daar door politie of douane kan worden genomen i.p.v. door (zoals in de eigen rechtsorde) het OM of een rechter? Het zal wel bij het geloofsparadigma van de wederzijdse erkenning horen: superieure instrumenten kunnen beter voorbehouden blijven voor justitiële autoriteiten.

Nog straffer wellicht is de nieuwe mogelijkheid voor de uitvoerende autoriteit (in art. 11.1.f) om de erkenning of tenuitvoerlegging van een EOB te weigeren indien ze gegronde redenen heeft om aan te nemen dat de uitvoering van de in het EOB aangegeven onderzoeksmaatregel niet verenigbaar zou zijn met de verplichtingen die overeenkomstig artikel 6 VEU en het EU-Grondrechtenhandvest op de uitvoerende staat rusten.⁴⁷ Los nog van de vraag of bepaalde appreciatie- en regimeverschillen in uitvaardigende en uitvoerende lidstaat daadwerkelijk de *fairness of the proceedings as a whole* (zoals vooropgesteld in de vaste rechtspraak van het EHRM) in het gedrang dreigen te brengen,⁴⁸ komt de introductie van deze exceptie er in wezen op neer dat men de uitvaardigende staat ervan verdenkt het niet noodzakelijk zelf nauw te nemen met de geldende mensen- of fundamentele rechteninstrumenten. Mag er a.u.b. aan herinnerd worden dat als officiële verantwoording voor het wederzijdse erkenningsprincipe en het eraan ten grondslag liggende vertrouwen tussen de lidstaten destijds precies hun gedeelde naleving van het EVRM was, en dit kennelijk op superieure wijze in vergelijking met de andere Raad van Europa-landen (waarmee ze nochtans dat EVRM, overigens een Raad van Europa-*acquis*) deelden?⁴⁹ Het wederzijds vertrouwen tussen de EU-lidstaten moet wel erg zoek zijn, dat ze plots menen een mensenrechtenexceptie tegen elkaar te moeten kunnen invoeren. In het ERV bestaat die niet. Meer vertrouwen dus plots in andere Raad van Europa-landen dan in de EU-lidstaten zelf? Mag het een beetje consistent blijven aub?

8. Rechtsmiddelen

Het moet gezegd: vooral de behandeling in het Europees Parlement heeft voor de introductie van die mensenrechtenexceptie gezorgd. Als democraat kan men natuurlijk enkel maar de met het Verdrag

⁴⁵ ZIMMERMANN, F., GLASER S. en MOTZ, A., "Mutual Recognition and its Implications for the Gathering of Evidence in Criminal proceedings: a Critical Analysis of the Initiative for a European Investigation Order", *EuCLR* 2011, 4, 74; BLACKSTOCK, J., "The European Investigation Order", *New J. Eur. Crim. L.* 2010, vol. 1(4), 488: "Not only does the initiative fail to limit the issuing decision to a judge [...]".

⁴⁶ Voor een uitgebreid overzicht van de autoriteitenflexibiliteit in de justitiële samenwerking in strafzaken, zie VERMEULEN, G., "Samenwerking met strafrechtelijke finaliteit in de EU. De autoriteitenstrijd voorbij, op zoek naar meer coherentie", in: *Universalis: Liber Amicorum Cyrille Fijnaut*, T. SPAPENS, M. GROENHUIJSEN, T. KOIJMANS (ed.), 2011, Intersentia, Antwerpen – Cambridge, 364-370.

⁴⁷ Zoals o.m. ook bepleit door ZIMMERMANN, F., GLASER S. en MOTZ, A., "Mutual Recognition and its Implications for the Gathering of Evidence in Criminal proceedings: a Critical Analysis of the Initiative for a European Investigation Order", *EuCLR* 2011, 4, 79.

⁴⁸ Voor een uitstekende en genuanceerde analyse ter zake: ARMADA, I., "The European Investigation Order and the Lack of European Standards for Gathering Evidence: Is a Fundamental Rights-Based Refusal the Solution?", *New J. Eur. Crim. L.* 2015, vol. 6(1), 22-29. In de zelfde zin: MANGIARACINA, A., "A New and Controversial Scenario in the Gathering of Evidence at the European Level: The Proposal for a Directive on the European Investigation Order", *Utrecht L. Rev.* 2014, vol. 10(1), 131-132.

⁴⁹ Zie uitgebreid VERMEULEN, G., "Flaws and contradictions in the mutual trust and recognition discourse. Casting a shadow on the legitimacy of EU criminal policy making & judicial cooperation in criminal matters?", in: *Legitimacy and trust in criminal law, policy and justice*, N. PERSAK (ed.), Ashgate, 2014, 153-175.

van Lissabon ingevoerde medebeslissingsprocedure tussen Raad en Europees Parlement toejuichen, maar in dit de begindagen liep het duidelijk toch flink mis. Mogelijk was een gebrek aan achtergrond inzake wederzijdse rechtshulp een verzachtende factor, maar het Parlement heeft zich voornamelijk vermoeid met het nog slechter maken van de aanvankelijke tekst door er *per se* een systematische mogelijkheid tot actiemogelijkheden voor de verdediging in te willen inschrijven, daarin aangevuurd door een aantal ngo's.⁵⁰ De resultante daarvan is artikel 14, inzake 'rechtsmiddelen'. Tegen een EOB moeten alle rechtsmiddelen openstaan die in een vergelijkbare nationale zaak openstaan, zo heet het, en vooral: tenzij 'de geheimhouding van een onderzoek daardoor [...] in het gedrang komt', nemen uitvaardigende en uitvoerende autoriteit passende maatregelen om ervoor te zorgen dat er informatie wordt verstrekt over de in het nationale recht geboden mogelijkheden om rechtsmiddelen in te stellen, zodra die middelen van toepassing worden, en wel tijdig zodat zij daadwerkelijk kunnen worden toegepast'. Nu moet toch even worden aangestipt dat het geheim van het onderzoek precies inhoudt dat de verdachte niet wordt ingelicht over voorgenomen onderzoekshandelingen. Of vindt men plots dat de opsporings- en onderzoeksautoriteiten vooraf een betrokkene dienen te informeren dat hij of zij het voorwerp zal uitmaken van een huiszoeking, telefoontap of schaduwoperatie? Waar heeft men het eigenlijk over, behalve over eventuele rechtsmiddelen ter beschikking van *bona fide* derden tegen inbeslagneming?

9. Weigeringsgronden

Op het vlak van ander weigeringsgronden dan de hiervoor aangehaalde mensenrechtenexceptie, valt weinig verrassend te melden. Het lijstje optionele excepties oogt vertrouwd, want is gestoeld op de klassieke excepties die ook in de meeste andere wederzijdse erkenningsinstrumenten figureren en die dus vaak teruggaan op die vervat in het EAB. Helemaal zoals voor dat EAB, is het ook in de EOB-Richtlijn zo dat een weigering wegens ontbreken van dubbele strafbaarheid verboden is indien het misdrijf waarop een EOB betrekking heeft naar het recht van de uitvaardigende lidstaat strafbaar is met een maximumstraf van minstens drie jaar en kan worden gekwalificeerd als een misdrijf uit de inmiddels klassieke lijst van 32 misdrijven. Bovendien is een dubbele incriminatietoets sowieso uit den boze voor de maatregelen die sowieso "beschikbaar" moeten zijn (*supra*), waaronder alle niet-dwingende of niet-intrusieve onderzoeksmaatregelen. Iets anders ware een stap terug geweest, want een dubbele strafbaarheidseis was ook in de klassieke rechtshulp enkel voor dat soort maatregelen toegelaten (huiszoeking of inbeslagneming, interceptie van telecommunicatie, gecontroleerde aflevering, infiltratie, toezicht op financiële transacties). Nieuw – en op zich voor één keer goed nieuws – is de mogelijkheid om een EOB te weigeren indien de bevolen onderzoeksmaatregel naar het recht van de uitvoerende lidstaat slechts toegelaten is voor andere misdrijven (qua type of ernst) dan het misdrijf waarop de zaak waarin het EOB werd uitgevaardigd betrekking heeft.

10. Specifiek geregelde onderzoeksmaatregelen

Ook al laat de Richtlijn toe om eender welke onderzoekshandeling te bevelen (met uitdrukkelijke uitzondering van het instellen van gemeenschappelijke onderzoeksteams: die zijn per definitie consensueel), krijgt een aantal onderzoekshandelingen een specifieke regeling mee. Weinig verrassingen hier. In essentie wordt het *acquis* van de EU-Rechtshulpovereenkomst en het bijhorend Protocol geconsolideerd, hier en daar wat bijgewerkt of vereenvoudigd, ten goede (zie het aan deze tekst gehechte schema). Specifieke regels krijgen we voor de uitlening (in twee richtingen) van gedetineerden, video- en telefoonconferentieverhoor, gecontroleerde aflevering, infiltratie, interceptie van telecommunicatie, informatie over financiële rekeningen en transacties, en het toezicht erop.

⁵⁰ Zie o.m. BLACKSTOCK, J., "The European Investigation Order", *New J. Eur. Crim. L.* 2010, vol. 1(4), 481-498 [die het standpunt van de Britse NGO *Justice* vertolkt, en betreurt dat de regeling i.v.m. rechtsmiddelen niet even ver gaat als in het EBB]; HEARD, C. en MANSELL, D., "The European Investigation Order: Changing the Face of Evidence-gathering in EU Cross-Border Cases", *New J. Eur. Crim. L.* 2011, vol. 2(4), 353-367 [namens *Fair Trials International*].

11. Geen vrij verkeer van bewijs: *fatal flaw*⁵¹

Het ergste blijft evenwel dat met de Belgische introductie van het EOB het *momentum* voorbij is om de sinds lang in het vooruitzicht gestelde grensoverschrijdende bewijsontvankelijkheid uit te werken waar inmiddels ook het Verdrag van Lissabon om vroeg. Het EOB is volkomen irrelevant op dit punt, raakt de kwestie zelfs niet aan.⁵²

Integendeel kopieert het gewoon het ook al eerder in het EBB overgenomen *forum regit actum*-principe, dat de EU-Rechtshulpovereenkomst in 2000 – destijds verdienstelijk – had geïntroduceerd met het oog op het verhogen van de bewijsbruikbaarheid tussen verzoekende lidstaat (forumstaat) en aangezochte lidstaat.⁵³ Het is evenwel niet doordat die laatste bij het uitvoeren van gevraagde (nu: bevolen) maatregelen effectief rekening houdt met procedurewensen van de forumstaat, dat het bewijs dat op die manier wordt gegaard uiteindelijk niet meer door de rechter van die laatste weg kan worden getoetst of – belangrijker nog wanneer een ‘vrij verkeer van bewijs’ tussen alle lidstaten wordt beoogd – ook niet door de rechter van eender welke andere lidstaat (wanneer het aldus gegaarde bewijs later dáár wordt gebruikt). De *forum regit actum*-regel werkt dus maar een beetje, en alleen in de één-op-één-relatie tussen een gegeven verzoekende (uitvaardigende) en aangezochte (uitvoerende) lidstaat (autoriteit). Niet doorheen de Unie, en zelfs in de relatie tussen twee betrokken lidstaten ook niet wanneer bewijs dat reeds eerder in de aangezochte lidstaat is gegaard of door deze werd verkregen naderhand in het kader van de uitvoering van een EOB aan de verzoekende staat wordt overgedragen. Bovendien botst het *forum regit actum*-principe met de logica zelve van wederzijdse erkenning.⁵⁴ In die logica voert de uitvoerende lidstaat beslissingen genomen in de uitvaardigende lidstaat uit als waren het eigen beslissingen (en dus volgens het eigen recht), waarna het aldus volgens de recht van de uitvoerende lidstaat verzamelde bewijs *wederzijds* wordt erkend als ware het in eigen land verzameld. Dat alles was haarfijn uitgelegd in de EU-bewijsstudie en in het masterplan justitie voor de EU,⁵⁵ die daarom ook andere mechanismen (*supra*) hadden voorgesteld om de vrij verkeer van bewijs-ambitie te kunnen realiseren. Het heeft niet mogen zijn. Hopelijk be-seft de (toenmalige) minister van justitie welke schade België met het visieloze *geloofs*voorstel voor een EOB heeft aangericht.

⁵¹ Perfect verwoord door HEARD, C. en MANSELLI, D., “The European Investigation Order: Changing the Face of Evidence-gathering in EU Cross-Border Cases”, *New J. Eur. Crim. L.* 2011, vol. 2(4), 366: “Minimum standards and admissibility – The EIO’s fatal flaw?”.

⁵² Ook glashelder op dit punt: BLACKSTOCK, J., “The European Investigation Order”, *New J. Eur. Crim. L.* 2010, vol. 1(4), 485: “Whilst the initiative does not venture into harmonisation of rules on admissibility, it also does not allay valid concerns about protection of suspects and other individuals caught by a request [...]”.

⁵³ Sommige commentatoren hebben kennelijk de EU-Rechtshulpovereenkomst van 29 mei 2000 gemist, en poneren doodgemoedereerd dat de *forum regit actum*-regel door het EOB wordt ingevoerd in de wederzijdse rechtshulp, zij het ontleend aan het EOB. Zie bijv. DANIELE, M., “Evidence Gathering in the Realm of the European Investigation Order: From National Rules to Global Principles”, *New J. Eur. Crim. L.* 2015, vol. 6(2), 179-194.

⁵⁴ Contra (en fout): DANIELE, M., “Evidence Gathering in the Realm of the European Investigation Order: From National Rules to Global Principles”, *New J. Eur. Crim. L.* 2015, vol. 6(2), 182: “mutual recognition would in principle entail the *lex fori* criterion”.

⁵⁵ VERMEULEN, G., DE BONDT, W. en RYCKMAN, C. (ed.), *Rethinking international cooperation in criminal matters in the EU. Moving beyond actors, bringing logic back, footed in reality*, 2012, Antwerpen – Apeldoorn - Portland, Maklu, 767 p. Hij gaat er vanuit dat door de ‘nieuwe’ regel harde proceduregaranties inzake bewijsgaring dreigen te verworden tot enkel vage ‘principes’.

Referenties

- ARMADA, I., "The European Investigation Order and the Lack of European Standards for Gathering Evidence: Is a Fundamental Rights-Based Refusal the Solution?", *New J. Eur. Crim. L.* 2015, vol. 6(1), 8-31.
- BACHMAIER, L. "The European investigation order for obtaining evidence in criminal proceedings. Study of the proposal for a European directive", *ZIS-online* 2010, 9, 580-589.
- BLACKSTOCK, J., "The European Investigation Order", *New J. Eur. Crim. L.* 2010, vol. 1(4), 481-498.
- DANIELE, M., "Evidence Gathering in the Realm of the European Investigation Order: From National Rules to Global Principles", *New J. Eur. Crim. L.* 2015, vol. 6(2), 179-194.
- FARRIES, A., "The European Investigation Order: Stepping Forward With Care", *New J. Eur. Crim. L.* 2010, vol. 1(4), 425-432.
- HEARD, C. en MANSELI, D., "The European Investigation Order: Changing the Face of Evidence-gathering in EU Cross-Border Cases", *New J. Eur. Crim. L.* 2011, vol. 2(4), 353-367.
- KUSAK, M., "Common EU Minimum Standards for Enhancing Mutual Admissibility of Evidence Gathered in Criminal Matters", *Eur J Crim Policy Res* 2017, doi:10.1007/s10610-017-9339-0.
- MANGIARACINA, A., "A New and Controversial Scenario in the Gathering of Evidence at the European Level: The Proposal for a Directive on the European Investigation Order", *Utrecht L. Rev.* 2014, vol. 10(1), 113-133.
- VERMEULEN, G., *Basisteksten Internationaal en Europees strafrecht*, 2016, Maklu, Antwerpen-Apeldoorn, 9de druk, 800 p.
- VERMEULEN, G., *Free Gathering and Movement of Evidence in Criminal Matters in the EU: Thinking Beyond Borders, Striving for Balance, in Search of Coherence*, 2011, Maklu, Antwerpen-Apeldoorn-Portland, 51 p.
- VERMEULEN, G., "Samenwerking met strafrechtelijke finaliteit in de EU. De autoriteitenstrijd voorbij, op zoek naar meer coherentie", in: *Universalis: Liber Amicorum Cyrille Fijnaut*, T. SPAPENS, M. GROENHUIJSEN, T. KOOIJMANS (ed.), 2011, Intersentia, Antwerpen-Cambridge, 364-370.
- VERMEULEN, G., "Het Stockholm-zwartboek justitie en politie. Een trieste inventarisatie van Belgische en Europese onverantwoordelijkheid en visieloosheid", *Panopticon* 2013, vol 34(5), 349-367.
- VERMEULEN, G., "Flaws and contradictions in the mutual trust and recognition discourse. Casting a shadow on the legitimacy of EU criminal policy making & judicial cooperation in criminal matters?", in: *Legitimacy and trust in criminal law, policy and justice*, N. PERSAK (ed.), Ashgate, 2014, 153-175.
- VERMEULEN, G., DE BONDT, W. en RYCKMAN, C. (ed.), *Rethinking international cooperation in criminal matters in the EU. Moving beyond actors, bringing logic back, footed in reality*, 2012, Antwerpen-Apeldoorn-Portland, Maklu, 767 p.
- VERMEULEN, G., DE BONDT, W. en VAN DAMME, Y., *EU cross-border gathering and use of evidence in criminal matters. Towards mutual recognition of investigative measures and free movement of evidence?*, 2010, Maklu, Antwerpen-Apeldoorn-Portland, 254 p.
- VERMEULEN, G. en VAN DAMME, Y., *Nederlandse afhandeling van Belgische rechtshulpverzoeken*, Maklu, Antwerpen-Apeldoorn-Portland, 2010, 192 p.
- ZIMMERMANN, F., GLASER S. en MOTZ, A., "Mutual Recognition and its Implications for the Gathering of Evidence in Criminal proceedings: a Critical Analysis of the Initiative for a European Investigation Order", *EuCLR* 2011, 4, 56-80.

Bijlage 1: © Gert Vermeulen 2017 | "overeenkomstige" bepalingen ERV, SUO, EU2000 of EU2001 die het EOB met ingang van 22 mei 2017 tussen "gebonden" LS vervangt

legende			
wijzigingen EOB t.a.v. "overeenkomstige" bepalingen klassieke rechtshulp			
EOB neemt +/- acquis "overeenkomstige" bepalingen klassieke rechtshulp over			
EOB bevat géén "overeenkomstige" bepalingen behoud klassieke rechtshulp tussen gebonden LS			
EOB (art.)	toepassingsgebied en -bereik	instrument (art.)	klassieke instrumenten (ERV, SUO, EU2000, EU2001)
3, 6, 10	verplichte tenuitvoerlegging alle onderzoeksmaatregelen (art. 3), "afgezwakt" door noodzakelijkheids- en proportionaliteitsdoets door uitvaardigende lidstaat (ongelooftwaardig) en beperking tot maatregelen die in dezelfde omstandigheden in een vergelijkbare binnenlandse zaak hadden kunnen worden bevolen (onbestaand voorheen, behalve voor interceptie telecom) (art. 6) en mogelijkheid om "alternatieve" maatregelen te nemen indien gevraagde maatregel "onbestaand" of "niet-toepasselijk" in uitvoerende LS (behalve voor bepaalde maatregelen, die altijd "beschikbaar moeten zijn", zijnde: bestaand bewijs dat via EOB had kunnen worden verkregen, info/bewijs politieke/justitiële gegevensbanken die in strafzaken toegankelijk zijn, verhoor, alle niet-dwingende of niet-niet-intrusieve onderzoeksmaatregelen (vgs. recht uitvoerende LS) en identificatie telefoonnummers en IP-adressen) of indien deze meent dat "hetzelfde" resultaat kan worden bereikt met "minder indringende middelen" (art. 10)	ERV: 1	ruimst mogelijke rechtshulp (flexibel)
2.c, 9.3	strikte judicialisering validering rechter, OR, OM	ERV: 24; EU2000: 6.5	LS definiëren zelf "justitieel" (bv. politie) (ERV); politie etc. voor gecontroleerde aflevering, GOT, infiltratie (EU2000)
4, 11.1.c	teruggang t.a.v. acquis: weigering mogelijk indien gevraagde maatregel in vergelijkbare nationale zaak niet zou worden toegestaan	EU2000: 3	ook voor administratieve misdrijven
4	overname acquis	EU2000: 3	ook voor door rechtspersonen gepleegde misdrijven
	ontbreek behoud klassieke rechtshulp tussen gebonden LS	SUO: 49.b	ook rechtshulp inzake schadevergoeding
	ontbreek behoud klassieke rechtshulp tussen gebonden LS	SUO: 49.c	ook rechtshulp inzake gratieverzoeken
	ontbreek behoud klassieke rechtshulp tussen gebonden LS	SUO: 49.d	ook rechtshulp inzake burgerlijke rechtsvorderingen
	ontbreek behoud klassieke rechtshulp tussen gebonden LS	SUO: 49.e	ook betekening gerechtelijke mededelingen sancties
	ontbreek behoud klassieke rechtshulp tussen gebonden LS	SUO: 49.f	ook rechtshulp inzake opschorting, VI, uitsstel
	ontbreek behoud klassieke rechtshulp tussen gebonden LS	ERV: 21; EU2000: 6.1	denotatie (ERV), ook mogelijk via horizontale weg (EU2000)
	ontbreek behoud klassieke rechtshulp tussen gebonden LS	EU2000: 5	rechtstreekse toezending en uitlegging gerechtelijke stukken
	ontbreek behoud klassieke rechtshulp tussen gebonden LS	ERV: 8-10, 12	oproeping getuigen en deskundigen forumstaat
	ontbreek behoud klassieke rechtshulp tussen gebonden LS	EU2000: 7	spontane informatiewisseling
	ontbreek behoud klassieke rechtshulp tussen gebonden LS	EU2001: 5	spontane suggestie niet-voorzien of -gevraagd onderzoek
	ontbreek behoud klassieke rechtshulp met Noorwegen en IJsland (Indusief volledige EU2000) en Zwitserland en Liechtenstein (Indusief Schengen-gereleerde artikelen EU2000)?	EU2000: 2	relatie tot Schengenacquis
EOB (art.)	transmissie, termijn en wijze van uitvoering, algemene beginselen	instrument (art.)	klassieke instrumenten (ERV, SUO, EU2000, EU2001)
7	overname acquis	EU2000: 6	horizontale weg als principe, centrale weg mogelijk, behalve voor uitlegging/doortocht gedetineerden + schriftelijk spoor
8	overname acquis	EU2001: 6	aanvullende rechtshulp
12	30 dagen + 90 dagen + uitzonderingen	EU2000: 4	zo snel mogelijk
16	overname acquis		bijhorende verklaring inzake goede praktijken
9.2	identiek (bots met wederzijdse erkenningslogica; werkt enkel 1-1, geen vrij verkeer van bewijs)	EU2000: 4	forum regit actum
32	overname acquis KB bevestiging bewijs (voorlopige maatregelen)		
15	overname acquis (breder explicitering: schade onderzoek/vervolg of bewijs reeds zelf gebruikt)	ERV: 6	uitsstel overdracht stukken, voorwerpen, dossiers
13	overdracht bewijsmateriaal (onmiddellijk, rechtsmiddelen, tijdelijk)		
13	overname acquis, behalve voor mogelijkheid verzoek teruggave aan rechtmatige eigenaar		
14	wederzijdse erkenning rechtsmiddelen (niet-opgeschortend, tenzij zo in vergelijkbare nationale zaak)	EU2000: 8	teruggave
19	geheimhouding onderzoek, EOB en inhoud		
21	gesloten beuzen met minder uitzonderingen (transcriptie, decoding, ontsluiting telecom), ondanks verplichting tot nemen alle maatregelen + onderhandelingsmarge hoge kosten	ERV: 20; EU2000: 10.7, 21	gesloten beuzen (ERV) + videoconferentiekosten en kosten operatoren of dienstverleners ten laste verzoekende staat (EU2000)
17	overname acquis	EU2000: 15	strafrechtelijke aansprakelijkheid ambtenaren
18	overname acquis	EU2000: 16	burgerrechtelijke aansprakelijkheid ambtenaren
20	veel minder precies (eenvoudige verwijzing naar KB 2008 en Verdrag 108) + authenticatieverplichting?	EU2000: 23	bescherming persoonsgegevens
	ontbreek ?	EU2001: 10	ol Eurojust

Legende			
wijzigingen EOB t.a.v. "overeenkomstige" bepalingen klassieke rechtshulp			
EOB neemt +/- acquis "overeenkomstige" bepalingen klassieke rechtshulp over			
EOB bevat géén "overeenkomstige" bepalingen behoud klassieke rechtshulp tussen gebonden LS			
EOB (art.)	exceptions (naast locus- en andere excepties specifieke onderzoeksmaatregelen)	instrument (art.)	klassieke instrumenten (ERV, SUO, EU2000, EU2001)
11/11.3	overname acquis	EU2001: 8	geen exceptie fiscaal delict
11	overname acquis (bankgeheim niet voorzien als exceptie)	EU2001: 7	geen bankgeheimexceptie
11	acquis versterkt (geen politieke exceptie meer)	EU2001: 9	bepaalde beperkte reductie politiek exceptie (voorzien in art. 2 a ERV)
11.1.b	overname acquis (breder explicitering; bescherming informatiebron of geïdentificeerde inlichtingen)	ERV: 2. b	ordre public-exceptie
11.1.d	consolidering realiteit in richtlijn	ERV	ne bis in idem-reserves bij ERV
11.1.a	bijkomende exceptie: immuniteit of voorrecht + bescherming persvrijheid en vrijheid van mening		
11.1.e	bijkomende extraterritoriale exceptie		
1.4, 11.1.f	bijkomende exceptie fundamentele rechten (art. 6 VEU, Charter)		
11.1.g	exceptie wegens ontbreken dubbele incriminatie, tenzij in uitvaardigende LS in 32- lijst en > 3 jaar, behalve voor "per se beschikbare" onderzoeksmaatregelen artikel 10.2		
11.1.h	exceptie wegens niet-vatbaarheid misdrijf in kwestie voor nemen onderzoeksmaatregel, behalve voor "per se beschikbare" onderzoeksmaatregelen artikel 10.2 (veralgemeening acquis)		
EOB (art.)	specifiek geregelde onderzoeksmaatregelen	instrument (art.)	klassieke instrumenten (ERV, SUO, EU2000, EU2001)
	uitgezonderd in preambule behoud SUO	SUO: 40	grensoverschrijdende observatie
22	overname acquis	ERV: 11	tijdelijke overbrenging naar verzoekende staat
23	overname acquis	EU2000: 9	tijdelijke overbrenging naar aangezochte staat
24	voorwaardelijke verbreding acquis tot verdachten/beschuldigten + "andere" a/v transmissiemiddelen	EU2000: 10	videoconferentieverhoor (facultatief voor verdachten/beschuldigten)
25	overname acquis	EU2000: 11	telefoonconferentieverhoor getuigen/deskundigen
28.1.b	overname acquis	EU2000: 12	gecontroleerde aflevering (+ locus-exceptie)
	uitgezonderd blijven gebruik EU-rechtshulpovereenkomst 2000, art. 13.8 uitgezonderd (= stap terug)	EU2000: 13	gemeenschappelijke onderzoeksteams (GO's)
29	overname acquis	EU2000: 14	infiltratie (+ locus-exceptie)
30-31	marginale verbetering acquis (eenvoudiger formulering, decodering/ontleuteling)	EU2000: 18-19-20	interceptie telecommunicatie (+ locus-exceptie)
26	overname acquis (uibreding naar niet-bancaire financiële instellingen)	EU2001: 1	info bankrekeningen
27	overname acquis (uibreding naar niet-bancaire financiële instellingen)	EU2001: 2	info banktransacties
28.1.a	overname acquis (uibreding naar niet-bancaire financiële instellingen)	EU2001: 3	toezicht op bankverrichtingen (+ locus-exceptie)
19.4	overname acquis	EU2001: 4	geheimhouding banken t.a.v. geïsoleerde personen
andere instrumenten die rechtshulpbepalingen bevatten en tussen gebonden LS worden behouden			
Benelux-Rechtshulpverdrag 1962 (deel 2)			
Napels II-Overeenkomst 1997 (wederzijdse rechtshulp in douanestrafzaken)			
Benelux-Politieverdrag 2004			
Prim-Besluit 2008 (o.m. voor afname DNA-staal in buitenland)			
zgn. "Zweeds" Kaderbesluit 2006			

Bijlage 2: © Gert Vermeulen 2017 | door EOB “gebonden” en “niet-gebonden” lidstaten

wederzijdse rechtshulpinstrumenten die hoe dan ook in de relatie gebonden/niet-gebonden LS ten volle blijven gelden (t.t.tz. zelfs ook voor wat andere dan de hoger in dit schema aangeduide niet met het EOB overeenkomstige bepalingen ervan betreft)		
Europees Rechtshulpverdrag 1959 (ERV)	gebonden RvE-LS die geen EU-LS zijn, Denemarken, Ierland (beide niet gebonden door EOB), VK (na Brexit, tot dan opt-in voor EOB)	
1ste aanvullend Protocol 1978 bij ERV		
Schengenuitvoeringsovereenkomst 1990	Denemarken, Ierland (beide niet-gebonden door EOB), Noorwegen, IJsland, Zwitserland, Liechtenstein (niet-EU-Schengenlanden)	
EU-Rechtshulpovereenkomst 2000 (EU2000)	geheel	Denemarken (niet-gebonden door EOB), Noorwegen, IJsland
	deels	Zwitserland, Liechtenstein (enkel voor de bepalingen ervan die conform art. 2 als de verdere ontwikkeling v/h Schengen-acquis gelden)
EU-Rechtshulpprotocol 2001 (EU2001)	Denemarken (niet-gebonden door EOB)	
2de aanvullend Protocol 2001 bij ERV (bijna-kopie van EU2000, géén interceptie telecommunicatie)	gebonden RvE-LS die geen EU-LS zijn, Ierland (niet-gebonden door EOB, geen partij bij EU2000 of EU2001), VK (na Brexit, tot dan opt-in EOB)	
Kaberbesluit bevestiging bewijs 2003 (niet enkel deel dus over bevestiging vermogensvoordelen)	Denemarken, Ierland (beide niet gebonden door EOB)	
"voortgang" via EOB voor EU-LS die niet waren gebonden door EU2000 of EU2001	Griekenland, Italië (ook geen partij bij 2de aanvullend protocol 2001 bij ERV), Kroatië (wel), Estland (partij bij EU2000, niet bij EU2001)	

Bijlage 3: Richtlijn 2014/41/EU van het Europees Parlement en de Raad van 3 april 2014 betreffende het Europees onderzoeksbevel in strafzaken

HOOFDSTUK I

HET EUROPEES ONDERZOEKSBEVEL

Artikel 1

Het Europees onderzoeksbevel en de verplichting tot tenuitvoerlegging ervan

1. Een Europees onderzoeksbevel (EOB) is een door een rechterlijke autoriteit van een lidstaat („de uitvaardigende staat”) uitgevaardigde of erkende rechterlijke beslissing die ertoe strekt in een andere lidstaat („de uitvoerende staat”) één of meer specifieke onderzoeksmaatregelen te laten uitvoeren met het oog op het verkrijgen van bewijsmateriaal conform het bepaalde in deze richtlijn.
Het EOB kan tevens worden uitgevaardigd om bewijsmateriaal te verkrijgen dat reeds in het bezit is van de bevoegde autoriteiten van de uitvoerende staat.
2. De lidstaten verbinden zich ertoe om, op grond van het beginsel van wederzijdse erkenning en overeenkomstig de bepalingen van deze richtlijn, een EOB ten uitvoer te leggen.
3. Om uitvaardiging van een EOB kan worden verzocht door een verdachte of een beschuldigde persoon, of namens hem door een advocaat, binnen het kader van de toepasselijke rechten op verdediging in overeenstemming met de nationale strafprocedure.
4. Deze richtlijn geldt onverminderd de verplichting tot eerbiediging van de grondrechten en de rechtsbeginselen die zijn neergelegd in artikel 6 VEU, inclusief het recht op verdediging van personen tegen wie een strafprocedure loopt, en laat alle verplichtingen die in dat verband op de rechterlijke autoriteiten rusten onverlet.

Artikel 2

Definities

In deze richtlijn wordt verstaan onder:

- a) „uitvaardigende staat”: de lidstaat waar het EOB wordt uitgevaardigd;
- b) „uitvoerende staat”: de lidstaat waar het EOB ten uitvoer wordt gelegd en waar de onderzoeksmaatregel moet worden uitgevoerd;
- c) „uitvaardigende autoriteit”:
 - i) een in de zaak bevoegde rechter, rechtbank, een onderzoeksrechter of officier van justitie, of
 - ii) iedere andere door de uitvaardigende staat aangeduide bevoegde autoriteit, die in de zaak in kwestie optreedt als strafrechtelijke onderzoeksautoriteit en overeenkomstig de nationale wetgeving bevoegd is opdracht te geven tot bewijsgaring. Voordat het EOB wordt toegezonden aan de uitvoerende autoriteit,

wordt het gevalideerd door een rechter, een rechtbank, een onderzoeksrechter of een officier van justitie in de uitvaardigende staat, na onderzoek of het aan de voorwaarden voor het uitvaardigen van een EOB uit hoofde van deze richtlijn, in het bijzonder de in artikel 6, lid 1, gestelde voorwaarden, voldoet. Indien het EOB door een rechterlijke autoriteit is gevalideerd, kan deze autoriteit in het kader van de verzending van het EOB ook als uitvaardigende autoriteit worden aangemerkt;

- d) „uitvoerende autoriteit”: een autoriteit die bevoegd is om een EOB in overeenstemming met deze richtlijn en de in een soortgelijke binnenlandse zaak geldende procedures te erkennen en ten uitvoer te laten leggen. In deze procedures kan in de uitvoerende staat krachtens het nationale recht de toestemming van een rechtbank vereist zijn.

Artikel 3

Toepassingsgebied van het EOB

Het EOB omvat alle onderzoeksmaatregelen met uitzondering van het instellen van een gemeenschappelijk onderzoeksteam en de bewijsgaring in het kader van een dergelijk onderzoeksteam zoals voorzien in artikel 13 van de Overeenkomst betreffende de wederzijdse rechtshulp in strafzaken tussen de lidstaten van de Europese Unie (1) („de overeenkomst”) en in Kaderbesluit 2002/465/JBZ van de Raad (2), behalve met het oog op de toepassing van artikel 13, lid 8, van de overeenkomst en artikel 1, lid 8, van het kaderbesluit.

Artikel 4

Procedures waarvoor een EOB kan worden uitgevaardigd

Een EOB kan worden uitgevaardigd:

- a) in verband met een strafprocedure die door of bij een rechterlijke autoriteit is of kan worden ingesteld wegens feiten die volgens het nationale recht van de uitvaardigende staat strafbaar zijn;
- b) in een procedure die door een bestuurlijke autoriteit is ingesteld in verband met feiten die volgens het nationale recht van de uitvaardigende staat strafbaar zijn wegens schending van de wetgeving, mits tegen de beslissing beroep mogelijk is bij een in het bijzonder in strafzaken bevoegde rechter;
- c) in een procedure die door een rechterlijke autoriteit is ingesteld wegens feiten die volgens het nationale recht van de uitvaardigende staat strafbaar zijn wegens schending van wetgeving, mits tegen de beslissing beroep mogelijk is bij een met name in strafzaken bevoegde rechter, en
- d) in samenhang met de onder a), b) en c) bedoelde procedures die verband houden met een strafbaar feit of een wetsovertreding waarvoor in de uitvaardigende staat een rechtspersoon aansprakelijk gesteld of gestraft kan worden.

Artikel 5

Inhoud en vorm van het EOB

1. De uitvaardigende autoriteit vult het EOB, dat in het formulier in bijlage A staat, in. De uitvaardigende autoriteit vergewist zich ervan dat de inhoud van het EOB nauwkeurig en correct is en ondertekent het.

Het EOB bevat ten minste volgende informatie:

- a) gegevens over de uitvaardigende autoriteit en, indien van toepassing, de validerende autoriteit;
- b) het voorwerp en de redenen van het EOB;
- c) de beschikbare noodzakelijke informatie over de betrokkene(n);
- d) een beschrijving van het strafbare feit dat het voorwerp vormt van het onderzoek of de procedure en het toepasselijke strafrecht van de uitvaardigende staat;
- e) een beschrijving van de gevraagde onderzoeksmaatregel(en) en het te verkrijgen bewijsmateriaal.

2. Elke lidstaat deelt mee in welke officiële taal of talen van de instellingen van de Unie, naast zijn eigen officiële taal of talen, het EOB kan worden ingevuld of kan worden vertaald voor het geval waarin de betrokken lidstaat de uitvoerende staat is.

3. De bevoegde autoriteit van de uitvaardigende staat vertaalt het EOB zoals is beschreven in bijlage A in overeenstemming met lid 2 van dit artikel in een officiële taal van de uitvoerende staat of in een andere, door de uitvoerende staat aangegeven taal.

HOOFDSTUK II PROCEDURES EN WAARBORGEN VOOR DE UITVAARDIGENDE STAAT

Artikel 6

Voorwaarden voor het uitvaardigen en toezenden van een EOB

1. De uitvaardigende autoriteit kan een EOB alleen uitvaardigen indien aan de volgende voorwaarden is voldaan:
 - a) het uitvaardigen van het EOB is noodzakelijk voor en staat in verhouding tot het doel van de in artikel 4 bedoelde procedure, daarbij rekening houdend met de rechten van de verdachte of beschuldigde persoon, en
 - b) de in het EOB aangegeven onderzoeksmaatregel(en) had(den) in dezelfde omstandigheden in een vergelijkbare binnenlandse zaak bevolen kunnen worden.
2. De uitvaardigende autoriteit beoordeelt per geval of aan de in lid 1 bedoelde voorwaarden is voldaan.
3. Indien de uitvoerende autoriteit redenen heeft om aan te nemen dat niet is voldaan aan de in lid 1 bedoelde voorwaarden, kan zij met de uitvaardigende autoriteit in overleg treden over het belang van de tenuitvoerlegging van het EOB. Na dat overleg kan de uitvaardigende autoriteit besluiten het EOB in te trekken.

Artikel 7

Toezening van het EOB

1. De uitvaardigende autoriteit zendt het overeenkomstig artikel 5 ingevulde EOB toe aan de uitvoerende autoriteit, op zodanige wijze dat dit schriftelijk kan worden vastgelegd en de uitvoerende staat de echtheid ervan kan vaststellen.
2. Alle verdere officiële communicatie geschiedt rechtstreeks tussen de uitvaardigende autoriteit en de uitvoerende autoriteit.
3. Onverminderd artikel 2, onder d), kan iedere lidstaat één of, indien zijn rechtsorde daarin voorziet, meer centrale autoriteiten aanwijzen die de bevoegde autoriteiten zullen bijstaan. Een lidstaat kan, indien zijn rechterlijke organisatie zulks vereist, één of meer centrale autoriteiten belasten met de administratieve toezending en de ontvangst van de EOB's en de desbetreffende officiële correspondentie.
4. De uitvaardigende autoriteit kan EOB's toezenden via het telecommunicatiesysteem van het Europees justitieel netwerk (EJN), als opgericht bij Gemeenschappelijk Optreden 98/428/JBZ van de Raad (1).
5. Indien de identiteit van de uitvoerende autoriteit niet bekend is, wordt de uitvoerende staat door de uitvaardigende autoriteit langs alle mogelijke kanalen, waaronder de contactpunten van het EJN, om inlichtingen verzocht.
6. Indien de autoriteit in de uitvoerende staat die het EOB ontvangt, niet bevoegd is om het EOB te erkennen of om de nodige maatregelen te nemen om het ten uitvoer te leggen, zendt zij het EOB ambtshalve door aan de uitvoerende autoriteit en stelt zij de uitvaardigende autoriteit hiervan in kennis.
7. Alle moeilijkheden in verband met de toezending of de echtheid van een voor de tenuitvoerlegging van het EOB noodzakelijk document worden opgelost door middel van rechtstreekse contacten tussen de uitvaardigende autoriteit en de uitvoerende autoriteit of, in voorkomend geval, door toedoen van de centrale autoriteiten van de betrokken lidstaten.

Artikel 8

EOB in verband met een eerder EOB

1. Indien een uitvaardigende autoriteit een EOB uitvaardigt ter aanvulling van een eerder EOB, wordt dit vermeld in het EOB in deel D van het formulier in bijlage A.
2. Indien de uitvaardigende autoriteit overeenkomstig artikel 9, lid 4, bijstand verleent bij de tenuitvoerlegging van het EOB in de uitvoerende staat kan zij, onverminderd de kennisgevingen gedaan op grond van artikel 33, lid 1, onder c), een EOB ter aanvulling van een eerder EOB rechtstreeks aan de uitvoerende autoriteit richten terwijl zij in die staat aanwezig is.

3. Het EOB dat een eerder EOB aanvult, bevat overeenkomstig artikel 5, lid 1, eerste alinea, een verklaring dat de inhoud nauwkeurig en correct is en wordt, waar van toepassing, overeenkomstig artikel 2, onder c), gevalideerd.

HOOFDSTUK III PROCEDURES EN WAARBORGEN VOOR DE UITVOERENDE STAAT

Artikel 9 **Erkenning en tenuitvoerlegging**

1. De uitvoerende autoriteit erkent het overeenkomstig deze richtlijn toegezonden EOB zonder verdere formaliteiten en zorgt voor de tenuitvoerlegging ervan op dezelfde wijze en onder dezelfde voorwaarden als waren de betrokken onderzoeksmaatregelen bevolen door een autoriteit van de uitvoerende staat, tenzij die autoriteit beslist zich te beroepen op een van de gronden voor weigering van erkenning of tenuitvoerlegging of een van de gronden voor uitstel, zoals bepaald in deze richtlijn.
2. Tenzij in deze richtlijn anders is bepaald, neemt de uitvoerende autoriteit de door de uitvaardigende autoriteit uitdrukkelijk aangegeven vormvoorschriften en procedures in acht, mits deze niet strijdig zijn met de fundamentele rechtsbeginselen van de uitvoerende staat.
3. Indien een uitvoerende autoriteit een EOB ontvangt dat niet door een uitvaardigende autoriteit in de zin van artikel 2, onder c), is uitgevaardigd, stuurt de uitvoerende autoriteit het EOB terug naar de uitvaardigende staat.
4. De uitvaardigende autoriteit kan vragen dat één of meer autoriteiten van de uitvaardigende staat de bevoegde autoriteiten van de uitvoerende staat bijstand verlenen bij de tenuitvoerlegging van het EOB, voor zover de aangewezen autoriteiten van de uitvaardigende staat in een vergelijkbare binnenlandse zaak bijstand zouden kunnen verlenen bij de tenuitvoerlegging van de in het EOB aangegeven onderzoeksmaatregelen. De uitvoerende autoriteit geeft gevolg aan dat verzoek, mits het verlenen van deze bijstand bij de tenuitvoerlegging niet strijdig is met de fundamentele rechtsbeginselen van de uitvoerende staat en diens wezenlijke nationale veiligheidsbelangen niet schaadt.
5. De in de uitvoerende staat aanwezige autoriteiten van de uitvaardigende staat zijn tijdens de tenuitvoerlegging van het EOB gebonden door het recht van de uitvoerende staat. Zij hebben op het grondgebied van de uitvoerende staat geen rechtshandavingsbevoegdheden, tenzij de uitoefening van deze bevoegdheden op het grondgebied van de uitvoerende staat in overeenstemming is met het recht van de uitvoerende staat en met de desbetreffende afspraken tussen de uitvaardigende autoriteit en de uitvoerende autoriteit.
6. De uitvaardigende autoriteit en de uitvoerende autoriteit kunnen op iedere gepaste wijze met elkaar in overleg treden, teneinde de efficiënte toepassing van dit artikel te bevorderen.

Artikel 10 **Toepassing van een andere soort onderzoeksmaatregel**

1. De uitvoerende autoriteit past, indien mogelijk, een andere dan de in het EOB genoemde onderzoeksmaatregel toe indien:
 - a) de in het EOB aangegeven onderzoeksmaatregel niet bestaat in het recht van de uitvoerende staat, of
 - b) de in het EOB aangegeven onderzoeksmaatregel in een vergelijkbare binnenlandse zaak niet zou kunnen worden toegepast.
2. Onverminderd artikel 11 is lid 1 niet van toepassing op de volgende onderzoeksmaatregelen, die altijd krachtens het nationale recht van de uitvoerende staat beschikbaar dienen te zijn:
 - a) het verkrijgen van informatie die of bewijsmateriaal dat reeds in het bezit is van de uitvoerende autoriteit en volgens het recht van de uitvoerende staat in het kader van een strafprocedure of voor de doeleinden van het EOB had kunnen worden verkregen;
 - b) het verkrijgen van informatie die is opgeslagen in gegevensbanken van de politie of rechterlijke autoriteiten waartoe de uitvoerende autoriteit rechtstreeks toegang heeft in het kader van een strafprocedure;
 - c) het horen van een getuige, deskundige, slachtoffer, verdachte of beschuldigde persoon of derde op het grondgebied van de uitvoerende staat;

- d) een onderzoeksmaatregel van niet-dwingende of niet-intrusieve aard zoals gedefinieerd in het recht van de uitvoerende staat;
- e) de identificatie van personen die zijn aangesloten op een bepaald telefoonnummer of IP-adres.

3. Voorts kan de uitvoerende autoriteit besluiten een andere onderzoeksmaatregel dan die welke is aangegeven in het EOB toe te passen, indien de door de uitvoerende autoriteit geselecteerde onderzoeksmaatregel met minder indringende middelen tot hetzelfde resultaat zou leiden als de in het EOB aangegeven onderzoeksmaatregel.

4. Indien de uitvoerende autoriteit besluit een beroep te doen op de in de leden 1 en 3 genoemde mogelijkheid, meldt zij dit eerst aan de uitvaardigende autoriteit, die kan besluiten het EOB in te trekken of aan te vullen.

5. Indien de in het EOB aangegeven onderzoeksmaatregel, overeenkomstig lid 1, in het nationale recht van de uitvoerende staat niet bestaat of in een vergelijkbare binnenlandse zaak niet zou kunnen worden toegepast, en indien er geen andere onderzoeksmaatregel is die tot hetzelfde resultaat zou leiden als de gevraagde onderzoeksmaatregel, stelt de uitvoerende autoriteit de uitvaardigende autoriteit ervan in kennis dat de gevraagde bijstand niet verleend kan worden.

Artikel 11

Gronden voor weigering van de erkenning of de tenuitvoerlegging

1. Onverminderd artikel 1, lid 4, kan de erkenning of tenuitvoerlegging van een EOB in de uitvoerende staat worden geweigerd indien:

- a) het EOB volgens het recht van de uitvoerende staat wegens een immuniteit of voorrecht, dan wel wegens voorschriften betreffende het vaststellen en beperken van strafrechtelijke aansprakelijkheid in verband met de persvrijheid en de vrijheid van meningsuiting in andere media, niet ten uitvoer kan worden gelegd;
- b) in een specifiek geval de tenuitvoerlegging van het EOB de wezenlijke belangen van nationale veiligheid zou schaden, de bron van de informatie in gevaar zou brengen of het gebruik zou inhouden van gerubriceerde gegevens met betrekking tot specifiek inlichtingenwerk;
- c) het EOB is uitgevaardigd in een procedure in de zin van artikel 4, onder b) en c), en de onderzoeksmaatregel volgens het recht van de uitvoerende staat in een vergelijkbare binnenlandse zaak niet zou worden toegestaan;
- d) de tenuitvoerlegging van het EOB in strijd zou zijn met het „ne bis in idem”-beginsel;
- e) het EOB betrekking heeft op een strafbaar feit dat buiten het grondgebied van de uitvaardigende staat en geheel of gedeeltelijk op het grondgebied van de uitvoerende staat zou zijn gepleegd, en dat volgens het recht van de uitvoerende staat niet strafbaar is;
- f) er gegronde redenen zijn om aan te nemen dat de uitvoering van de in het EOB aangegeven onderzoeksmaatregel niet verenigbaar zou zijn met de verplichtingen die overeenkomstig artikel 6 VEU en het Handvest op de uitvoerende staat rusten;
- g) het feit waarvoor het EOB is uitgevaardigd, volgens het recht van de uitvoerende staat niet strafbaar is, tenzij het een in bijlage D bedoeld en door de uitvaardigende autoriteit in het EOB vermeld strafbaar feit betreft, waarop in de uitvaardigende staat een vrijheidsstraf of een tot vrijheidsbeneming strekkende maatregel met een maximum van ten minste drie jaar staat, of
- h) de toepassing van de in het EOB aangegeven onderzoeksmaatregel volgens het recht van de uitvoerende staat beperkt is tot een lijst of categorie strafbare feiten of tot feiten die ten minste strafbaar worden gesteld met een bepaalde straf, waartoe het strafbaar feit waarop het EOB betrekking heeft niet behoort.

2. Lid 1, onder g) en h), geldt niet voor de in artikel 10, lid 2, bedoelde onderzoeksmaatregelen.

3. Indien het EOB een strafbaar feit betreft in verband met belastingen of heffingen, douane en deviezen weigert de uitvoerende autoriteit de erkenning of tenuitvoerlegging niet op grond van het feit dat het recht van de uitvoerende staat niet voorziet in dezelfde soort belasting of heffing, of niet dezelfde soort regeling inzake belastingen, heffingen, douane en deviezen kent als het recht van de uitvaardigende staat.

4. In de in lid 1, onder a), b), d), e) en f), bedoelde gevallen overlegt de uitvoerende autoriteit, alvorens te besluiten dat zij een EOB, geheel of gedeeltelijk, niet erkent of ten uitvoer legt, op iedere gepaste wijze met de uitvaardigende autoriteit; en verzoekt de uitvoerende autoriteit, indien nodig, de uitvaardigende autoriteit onverwijld alle benodigde gegevens te verstrekken.

5. Indien een autoriteit van de uitvoerende staat bevoegd is tot opheffing van een voorrecht of immuniteit, wordt hierom in het in lid 1, onder a), bedoelde geval door de uitvoerende autoriteit onmiddellijk verzocht. Indien een autoriteit van een andere staat of van een internationale organisatie bevoegd is tot opheffing van het voorrecht of de immuniteit, wordt de betrokken autoriteit hierom door de uitvaardigende autoriteit verzocht.

Artikel 12

Termijnen voor erkenning of tenuitvoerlegging

1. De beslissing betreffende de erkenning of tenuitvoerlegging wordt genomen en de uitvoering van de onderzoeksmaatregel vindt plaats met dezelfde snelheid en prioriteit als ware het een vergelijkbare binnenlandse zaak, en in ieder geval binnen de in dit artikel bepaalde termijnen.

2. Indien de uitvaardigende autoriteit in het EOB heeft aangegeven dat, wegens proceduretermijnen, de ernst van het strafbaar feit of andere bijzonder dringende omstandigheden, een kortere termijn nodig is dan die welke in dit artikel zijn vastgesteld, of indien de uitvaardigende autoriteit in het EOB heeft aangegeven dat de onderzoeksmaatregel op een bepaalde datum ten uitvoer dient te worden gelegd, houdt de uitvoerende autoriteit daarmee zo veel mogelijk rekening.

3. De uitvoerende autoriteit neemt de beslissing betreffende de erkenning of tenuitvoerlegging van het EOB zo spoedig mogelijk en, onverminderd lid 5, uiterlijk dertig dagen na de ontvangst van het EOB door de bevoegde uitvoerende autoriteit.

4. Tenzij er op grond van artikel 15 redenen tot uitstel bestaan dan wel de uitvoerende staat het bewijsmateriaal genoemd in de in het EOB vervatte onderzoeksmaatregel reeds in zijn bezit heeft, wordt de onderzoeksmaatregel door de uitvoerende autoriteit onverwijld en, onverminderd lid 5, binnen negentig dagen na het nemen van de in lid 3 bedoelde beslissing uitgevoerd.

5. In specifieke gevallen waarin het voor de bevoegde uitvoerende autoriteit niet haalbaar is de in lid 3 genoemde termijn of de in lid 2 genoemde specifieke datum na te leven, stelt zij de bevoegde autoriteit van de uitvaardigende staat hiervan onverwijld en op elke willekeurige wijze in kennis, met opgave van de redenen voor de vertraging en van de voor het nemen van de beslissing nodig geachte tijd. In dat geval kan de in lid 3 bedoelde termijn met ten hoogste dertig dagen worden verlengd.

6. In specifieke gevallen waarin het voor de bevoegde uitvoerende autoriteit niet haalbaar is de in lid 4 genoemde termijn na te leven, stelt zij de bevoegde autoriteit van de uitvaardigende staat hiervan onverwijld en op elke willekeurige wijze in kennis, met opgave van de redenen voor de vertraging, en overlegt zij met de uitvaardigende autoriteit over een passend tijdschema voor de tenuitvoerlegging van de onderzoeksmaatregel.

Artikel 13

Overdracht van bewijsmateriaal

1. De uitvoerende autoriteit draagt het bij de tenuitvoerlegging van het EOB verkregen bewijsmateriaal of het bewijsmateriaal dat reeds in het bezit is van de bevoegde instanties van de uitvoerende staat, zonder onnodige vertraging over aan de uitvaardigende staat. Indien zulks in het EOB wordt gevraagd en het recht van de uitvoerende staat in die mogelijkheid voorziet, wordt het bewijsmateriaal onmiddellijk overgedragen aan de bevoegde autoriteiten van de uitvaardigende staat die overeenkomstig artikel 9, lid 4, bijstand verlenen bij de tenuitvoerlegging van het EOB.

2. De overdracht van het bewijsmateriaal kan worden opgeschort in afwachting van een beslissing op een ingesteld rechtsmiddel, tenzij in het EOB voldoende gemotiveerd is dat een onmiddellijke overdracht essentieel is voor het goede verloop van het onderzoek of voor de bescherming van de individuele rechten. De overdracht van het bewijsmateriaal wordt echter opgeschort indien de betrokkene daardoor ernstige en onomkeerbare schade zou lijden.

3. Bij de overdracht van het verkregen bewijsmateriaal deelt de uitvoerende autoriteit mee of zij verlangt dat het bewijsmateriaal aan de uitvoerende staat wordt teruggegeven zodra de uitvaardigende staat het niet meer nodig heeft.

4. Indien de betrokken voorwerpen, documenten of gegevens reeds van belang zijn voor andere procedures, kan de uitvoerende autoriteit, op uitdrukkelijk verzoek van en na overleg met de uitvaardigende autoriteit, het

bewijsmateriaal tijdelijk overdragen op voorwaarde dat het aan de uitvoerende staat wordt teruggegeven zodra de uitvaardigende staat het niet meer nodig heeft, dan wel op een ander tijdstip of bij een andere gelegenheid, zoals overeengekomen tussen de bevoegde autoriteiten.

Artikel 14 **Rechtsmiddelen**

1. De lidstaten zien erop toe dat op de in het EOB aangegeven onderzoeksmaatregelen rechtsmiddelen toepasselijk zijn die gelijkwaardig zijn met die welke in een vergelijkbare binnenlandse zaak mogelijk zijn.
2. De materiële gronden voor het uitvaardigen van het EOB kunnen alleen in de uitvaardigende staat worden aangevochten, onverminderd de in de uitvoerende staat gewaarborgde grondrechten.
3. Indien de geheimhouding van een onderzoek daardoor niet in het gedrang komt, krachtens artikel 19, lid 1, nemen de uitvaardigende autoriteit en de uitvoerende autoriteit passende maatregelen om ervoor te zorgen dat er informatie wordt verstrekt over de in het nationale recht geboden mogelijkheden om rechtsmiddelen in te stellen, zodra die middelen van toepassing worden, en wel tijdig zodat zij daadwerkelijk kunnen worden toegepast.
4. De lidstaten verzekeren dat de termijnen voor het instellen van een rechtsmiddel dezelfde zijn als die in vergelijkbare binnenlandse zaken, en dat deze termijnen worden gehanteerd op een wijze die garandeert dat het recht tot aanwending van dat rechtsmiddel effectief kan worden gebruikt door de betrokken personen.
5. De uitvaardigende autoriteit en de uitvoerende autoriteit stellen elkaar in kennis van de rechtsmiddelen die tegen de uitvaardiging, de erkenning of de tenuitvoerlegging van een EOB zijn ingesteld.
6. De instelling van een rechtsmiddel schort de tenuitvoerlegging van de onderzoeksmaatregel niet op, tenzij dat in vergelijkbare binnenlandse zaken wel het geval is.
7. Indien de erkenning of tenuitvoerlegging van een EOB met succes is aangevochten, wordt daarmee in de uitvaardigende staat in overeenstemming met het eigen nationale recht rekening gehouden. Onverminderd de nationale procedurele voorschriften zorgen de lidstaten ervoor dat, bij het beoordelen van het middels het EOB verkregen bewijsmateriaal, de rechten van de verdediging en het eerlijke verloop van de procedures tijdens een strafprocedure in de uitvaardigende staat worden gewaarborgd.

Artikel 15 **Gronden voor uitstel van de erkenning of tenuitvoerlegging**

1. De erkenning of tenuitvoerlegging van het EOB in de uitvoerende staat kan in elk van de volgende gevallen worden uitgesteld:
 - a) de tenuitvoerlegging zou een lopend strafrechtelijk onderzoek of een ingestelde strafvervolgning kunnen schaden, in welk geval zij wordt uitgesteld voor de tijd dat de uitvoerende staat zulks redelijk acht;
 - b) de betrokken voorwerpen, documenten of gegevens worden reeds in een andere procedure gebruikt, in welk geval de erkenning of tenuitvoerlegging wordt uitgesteld voor de tijd dat zij daarvoor benodigd zijn;
2. Zodra de reden voor het uitstel vervalst, neemt de uitvoerende autoriteit onmiddellijk de nodige maatregelen ter tenuitvoerlegging van het EOB en stelt zij de uitvaardigende autoriteit op zodanige wijze in kennis dat dit schriftelijk kan worden vastgelegd.

Artikel 16 **Informatieplicht**

1. De bevoegde autoriteit in de uitvoerende staat die het EOB ontvangt, geeft onverwijld en in ieder geval binnen een week kennis van de ontvangst van het EOB door het formulier in bijlage B in te vullen en toe te zenden.
- Indien overeenkomstig artikel 7, lid 3, een centrale autoriteit is aangewezen, geldt deze verplichting voor zowel de centrale autoriteit als voor de uitvoerende autoriteit die het EOB van de centrale autoriteit ontvangt.
- In de in artikel 7, lid 6, bedoelde gevallen geldt deze verplichting voor zowel de bevoegde autoriteit die het EOB in eerste instantie heeft ontvangen als de uitvoerende autoriteit waar het EOB uiteindelijk terechtkomt.

2. Onverminderd artikel 10, leden 4 en 5, geeft de uitvoerende autoriteit bericht aan de uitvaardigende autoriteit onmiddellijk, op elke willekeurige wijze:

- a) indien de uitvoerende autoriteit onmogelijk een beslissing over de erkenning of tenuitvoerlegging kan nemen omdat het formulier als voorzien in bijlage A onvolledig is of kennelijk onjuist is ingevuld;
- b) indien de uitvoerende autoriteit het tijdens de tenuitvoerlegging van het EOB zonder verdere navraag passend acht onderzoeksmaatregelen uit te voeren waarin oorspronkelijk niet was voorzien — of die op het ogenblik waarop het EOB werd uitgevaardigd niet konden worden bepaald — opdat de uitvaardigende autoriteit ter zake verdere maatregelen kan nemen, of
- c) indien de uitvoerende autoriteit vaststelt dat zij in een specifiek geval de vormvoorschriften en procedures die de uitvaardigende autoriteit overeenkomstig artikel 9 uitdrukkelijk heeft aangegeven, niet in acht kan nemen.

Op verzoek van de uitvaardigende autoriteit wordt het bericht onverwijld bevestigd op zodanige wijze dat het schriftelijk kan worden vastgelegd.

3. Onverminderd artikel 10, leden 4 en 5, geeft de uitvoerende autoriteit bericht aan de uitvaardigende autoriteit onmiddellijk, op elke willekeurige wijze waardoor schriftelijke vastlegging mogelijk is, van:

- a) alle op grond van artikel 10 of artikel 11 genomen besluiten;
- b) alle besluiten tot uitstel van de tenuitvoerlegging of de erkenning van het EOB, de redenen voor het uitstel en, indien mogelijk, de verwachte duur van het uitstel.

Artikel 17

Strafrechtelijke aansprakelijkheid met betrekking tot ambtenaren

Ambtenaren van de uitvaardigende staat die in het kader van de toepassing van deze richtlijn aanwezig zijn op het grondgebied van de uitvoerende staat, worden met betrekking tot tegen of door hen gepleegde misdrijven beschouwd als ambtenaren van de uitvoerende staat.

Artikel 18

Burgerrechtelijke aansprakelijkheid van ambtenaren

1. Indien in het kader van de toepassing van deze richtlijn ambtenaren van een lidstaat aanwezig zijn op het grondgebied van een andere lidstaat, is de eerste lidstaat aansprakelijk voor alle schade die zijn ambtenaren tijdens hun werkzaamheden hebben aangericht, zulks overeenkomstig het recht van de lidstaat op het grondgebied waarvan zij werken.

2. De lidstaat op het grondgebied waarvan de in lid 1 bedoelde schade wordt veroorzaakt, vergoedt deze schade op dezelfde wijze als schade die door zijn eigen ambtenaren wordt toegebracht.

3. De lidstaat waarvan de ambtenaren op het grondgebied van een andere lidstaat enige schade hebben veroorzaakt, betaalt het volledige bedrag terug dat deze andere lidstaat aan de slachtoffers of hun rechthebbenden heeft uitgekeerd.

4. Onverminderd de uitoefening van zijn rechten tegenover derden en met uitzondering van het bepaalde in lid 3, ziet elke lidstaat er in de in lid 1 bedoelde gevallen van af het bedrag van de door hem geleden schade op een andere lidstaat te verhalen.

Artikel 19

Geheimhouding

1. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat de uitvaardigende autoriteiten en de uitvoerende autoriteiten bij de tenuitvoerlegging van een EOB de geheimhouding van het onderzoek voldoende in acht nemen.

2. De uitvoerende autoriteit garandeert, overeenkomstig haar nationale recht, de geheimhouding van de feiten en de inhoud van het EOB, behalve voor zover deze gegevens met het oog op de tenuitvoerlegging van de onderzoeksmaatregelen moeten worden vrijgegeven. Indien de uitvoerende autoriteit niet in staat is aan de geheimhoudingsplicht te voldoen, stelt zij de uitvaardigende autoriteit hiervan onverwijld in kennis.

3. Overeenkomstig het nationale recht en tenzij anders bepaald door de uitvoerende autoriteit, zorgt de uitvaardigende autoriteit ervoor dat het bewijsmateriaal of de gegevens die door de uitvoerende autoriteit zijn

verstrekt, niet worden vrijgegeven, behalve voor zover vrijgave nodig is met het oog op de in het EOB omschreven onderzoeken of procedures.

4. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat banken niet aan de betrokken klanten van de bank of aan andere derden medelen dat overeenkomstig de artikelen 26 en 27 gegevens aan de uitvaardigende staat zijn doorgegeven of dat er een onderzoek loopt.

Artikel 20

Bescherming van persoonsgegevens

Bij de uitvoering van deze richtlijn zorgen de lidstaten ervoor dat persoonsgegevens worden beschermd en uitsluitend mogen worden verwerkt overeenkomstig Kaderbesluit 2008/977/JBZ van de Raad (1), en overeenkomstig de beginselen van het Verdrag van de Raad van Europa tot bescherming van personen met betrekking tot de geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens van 28 januari 1981 en het aanvullende protocol.

De toegang tot deze gegevens wordt beperkt, onverminderd rechten van de betrokkene. Alleen bevoegde personen mogen toegang hebben tot dergelijke gegevens.

Artikel 21

Kosten

1. Tenzij in deze richtlijn anders is bepaald, worden alle kosten die op het grondgebied van de uitvoerende staat in verband met de tenuitvoerlegging van een EOB zijn gemaakt, door deze staat gedragen.

2. Als de uitvoerende autoriteit van oordeel is dat de kosten voor de tenuitvoerlegging van het EOB als uitzonderlijk hoog kunnen worden beschouwd, kan zij samen met de uitvaardigende autoriteit nagaan of en hoe de kosten kunnen worden gedeeld, dan wel of het EOB kan worden gewijzigd.

De uitvoerende autoriteit geeft de uitvaardigende autoriteit voorafgaandelijk een gespecificeerde opgave van het deel van de kosten dat uitzonderlijk hoog wordt geacht.

3. In uitzonderlijke gevallen waarin geen overeenstemming kan worden bereikt aangaande kosten als bedoeld in lid 2, kan de uitvaardigende autoriteit besluiten:

- a) het EOB geheel of gedeeltelijk in te trekken, of
- b) het EOB te handhaven en het deel van de kosten te dragen dat uitzonderlijk hoog wordt geacht.

HOOFDSTUK IV

SPECIFIEKE BEPALINGEN VOOR BEPAALDE ONDERZOEKSMATREGELEN

Artikel 22

Tijdelijke overbrenging van personen in hechtenis naar de uitvaardigende staat ter uitvoering van een onderzoeksmaatregel

1. Een EOB kan worden uitgevaardigd met het oog op de tijdelijke overbrenging van een persoon in hechtenis in de uitvoerende staat, ter uitvoering van een onderzoeksmaatregel voor het verzamelen van bewijs, waarvoor de aanwezigheid van die persoon op het grondgebied van de uitvaardigende staat is vereist, mits de betrokkene binnen de door de uitvoerende staat bepaalde termijn wordt teruggezonden.

2. Behalve op de in artikel 11 genoemde gronden voor weigering van erkenning of tenuitvoerlegging kan de tenuitvoerlegging van het EOB worden geweigerd indien:

- a) de persoon in hechtenis er niet in toestemt, of
- b) de overbrenging de detentie van de persoon in hechtenis kan verlengen.

3. Onverminderd lid 2, onder a), wordt, indien de uitvoerende staat het in verband met de leeftijd of de lichamelijke en geestelijke gesteldheid van de persoon in hechtenis nodig acht, aan diens wettelijk vertegenwoordiger de mogelijkheid geboden zijn mening te geven over de tijdelijke overbrenging.

4. In de in lid 1 bedoelde gevallen wordt op verzoek toegestaan dat de persoon in hechtenis over het grondgebied van een derde lidstaat („de lidstaat van doorvoer”) reist, mits alle benodigde documenten worden overgelegd.

5. De praktische regeling voor de tijdelijke overbrenging van de betrokkene met inbegrip van de specifieke voorwaarden waaronder hij in de uitvaardigende staat zal worden gedetineerd en de termijnen waarbinnen hij

uit de uitvoerende staat moet worden overgebracht en daarheen moet worden teruggebracht, worden door de uitvaardigende staat en de uitvoerende staat overeengekomen, met inachtneming van de lichamelijke en geestelijke gesteldheid van de betrokkene en het in de uitvaardigende staat vereiste beveiligingsniveau.

6. De overgebrachte persoon blijft op het grondgebied van de uitvaardigende staat en, in voorkomend geval, van de lidstaat van doorvoer, in hechtenis wegens de feiten ten aanzien waarvan hij in de uitvoerende staat als verdachte of veroordeelde in hechtenis werd genomen, tenzij de uitvoerende staat om zijn vrijlating verzoekt.

7. De hechtenis op het grondgebied van de uitvaardigende staat wordt in mindering gebracht op de duur van de vrijheidsbeneming die de betrokkene op het grondgebied van de uitvoerende staat moet of zal moeten ondergaan.

8. Onverminderd lid 6 wordt de overgebrachte persoon in de uitvaardigende staat niet vervolgd, in hechtenis genomen of anderszins aan een beperking van de persoonlijke vrijheid onderworpen wegens feiten die zijn gepleegd of veroordelingen die zijn uitgesproken voordat hij het grondgebied van de uitvoerende staat heeft verlaten en die niet in het EOB zijn vermeld.

9. De in lid 8 bedoelde onschendbaarheid neemt een einde indien de overgebrachte persoon gedurende een termijn van vijftien opeenvolgende dagen vanaf de datum waarop zijn aanwezigheid niet langer door de uitvaardigende autoriteit was vereist, de gelegenheid heeft gehad het grondgebied te verlaten, maar:

- a) er niettemin is gebleven, of
- b) er, na het te hebben verlaten, is teruggekeerd.

10. De kosten die voortvloeien uit de toepassing van dit artikel worden gedragen overeenkomstig artikel 21, met uitzondering van de kosten die voortvloeien uit de overbrenging van de betrokkene naar en van de uitvaardigende staat, die door die staat worden gedragen.

Artikel 23

Tijdelijke overbrenging van personen in hechtenis naar de uitvoerende staat ter uitvoering van een onderzoeksmaatregel

1. Een EOB kan worden uitgevaardigd voor de tijdelijke overbrenging van een persoon in hechtenis in de uitvaardigende staat, met het oog op de uitvoering van een onderzoeksmaatregel voor het verzamelen van bewijs, waarvoor zijn aanwezigheid op het grondgebied van de uitvoerende staat is vereist.

2. Lid 2, onder a), en artikel 22, leden 3 tot en met 9, zijn van overeenkomstige toepassing op de tijdelijke overbrenging volgens onderhavig artikel.

3. Kosten die voortvloeien uit de toepassing van dit artikel worden gedragen overeenkomstig artikel 21, met uitzondering van de kosten die voortvloeien uit de overbrenging van de betrokkene naar en van de uitvoerende staat die door de uitvaardigende staat worden gedragen.

Artikel 24

Verhoor per videoconferentie of met andere audiovisuele transmissiemiddelen

1. Indien een persoon zich op het grondgebied van de uitvoerende staat bevindt en door de bevoegde autoriteiten van de uitvaardigende staat als getuige of deskundige moet worden gehoord, kan de uitvaardigende autoriteit een EOB uitvaardigen om de getuige of deskundige per videoconferentie of andere audiovisuele transmissie te doen verhoren, overeenkomstig de leden 5 tot en met 7.

De uitvaardigende autoriteit kan tevens een EOB uitvaardigen voor het verhoren van een verdachte of een beschuldigde persoon per videoconferentie of met andere audiovisuele transmissiemiddelen.

2. In aanvulling op de in artikel 11 genoemde gronden voor weigering van erkenning of tenuitvoerlegging kan de tenuitvoerlegging van het EOB worden geweigerd indien:

- a) de verdachte of beschuldigde persoon er niet in toestemt, of
- b) de tenuitvoerlegging van een dergelijke onderzoeksmaatregel in een bepaalde zaak strijdig is met de fundamentele beginselen van het recht van de uitvoerende staat.

3. De praktische regeling wordt overeengekomen tussen de uitvaardigende autoriteit en de uitvoerende autoriteit. Bij de regeling verbindt de uitvoerende autoriteit zich ertoe:

- a) de getuige of deskundige in kennis te stellen van plaats en tijdstip van het verhoor;

- b) de verdachte of de beschuldigde persoon in overeenstemming met de nadere regels van het recht van de uitvaardigende staat te gelasten voor het verhoor te verschijnen en de betrokkene op zijn rechten volgens het recht van de uitvaardigende staat te wijzen, op een tijdstip dat het hem mogelijk maakt zijn rechten op verdediging daadwerkelijk uit te oefenen;
 - c) ervoor te zorgen dat de identiteit wordt vastgesteld van de persoon die moet worden verhoord.
4. Indien in de omstandigheden van een specifiek geval de uitvoerende autoriteit niet over de technische middelen voor een verhoor per videoconferentie beschikt, kunnen deze na overleg ter beschikking worden gesteld door de uitvaardigende staat.
5. Met betrekking tot verhoor per videoconferentie of met andere audiovisuele transmissiemiddelen gelden de volgende regels:
- a) de bevoegde autoriteit van de uitvoerende staat is aanwezig tijdens het verhoor, indien nodig bijgestaan door een tolk, en heeft tot taak de identiteit van de te verhoren persoon te laten vaststellen en erop toe te zien dat de fundamentele beginselen van het recht van de uitvoerende staat in acht worden genomen. Indien de uitvoerende autoriteit van oordeel is dat de fundamentele beginselen van het recht van de uitvoerende staat tijdens het verhoor worden geschonden, treft zij onverwijld de nodige maatregelen opdat het verhoor verder met inachtneming van deze beginselen verloopt;
 - b) de bevoegde autoriteiten van de uitvaardigende staat en die van de uitvoerende staat komen indien nodig maatregelen ter bescherming van de te verhoren persoon overeen;
 - c) het verhoor wordt rechtstreeks door of onder leiding van de bevoegde autoriteit van de uitvaardigende staat overeenkomstig het recht van die staat afgenomen;
 - d) op verzoek van de uitvaardigende staat of van de te verhoren persoon draagt de uitvoerende staat er zorg voor dat de persoon die wordt verhoord indien nodig door een tolk wordt bijgestaan;
 - e) de verdachte of beschuldigde persoon wordt voorafgaand aan het verhoor op de hoogte gesteld van de procedurele rechten, met name het verschoningsrecht, die hij volgens het recht van de uitvoerende staat en van de uitvaardigende staat geniet. Getuigen en deskundigen kunnen zich beroepen op het verschoningsrecht dat zij volgens het recht van de uitvoerende staat of de uitvaardigende staat genieten, en worden daarvan voorafgaand aan het verhoor op de hoogte gesteld.
6. Onverminderd de maatregelen die ter bescherming van personen zijn overeengekomen, stelt de uitvoerende autoriteit na afloop van het verhoor een proces-verbaal op, waarin wordt vermeld: de datum en de plaats van het verhoor; de identiteit van de verhoorde persoon; de identiteit en de hoedanigheid van alle andere personen die in de uitvoerende staat aan het verhoor hebben deelgenomen; eventuele beëdigingen; en de technische omstandigheden waaronder het verhoor heeft plaatsgevonden. De uitvoerende autoriteit stuurt dit document aan de uitvaardigende autoriteit.
7. Elke lidstaat treft de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat ten aanzien van de betrokkene die overeenkomstig dit artikel op zijn grondgebied wordt verhoord en die weigert een verklaring af te leggen terwijl hij daartoe is verplicht of die niet naar waarheid antwoordt, zijn nationale recht van toepassing is alsof het een verhoor in een nationale procedure betreft.

Artikel 25

Verhoor per telefoonconferentie

1. Indien een persoon die zich op het grondgebied van een lidstaat bevindt, door de bevoegde autoriteiten van een andere lidstaat als getuige of deskundige moet worden verhoord, kan de uitvaardigende autoriteit van deze laatste lidstaat, indien het niet wenselijk of mogelijk is de betrokkene persoonlijk op zijn grondgebied te laten verschijnen, en na andere passende middelen te hebben onderzocht, een EOB uitvaardigen om een getuige of een deskundige per telefoonconferentie te laten verhoren zoals voorzien in lid 2.
2. Tenzij anders is overeengekomen, is artikel 24, leden 3, 5, 6 en 7, van overeenkomstige toepassing op verhooren per telefoonconferentie.

Artikel 26

Inlichtingen over bankrekeningen en andere financiële rekeningen

1. Een EOB kan worden uitgevaardigd om te laten vaststellen of een natuurlijke of rechtspersoon tegen wie een strafprocedure in kwestie loopt, één of meer rekeningen van om het even welke aard, bezit of controleert bij

enige bank op het grondgebied van de uitvoerende staat en in voorkomend geval alle gegevens over de aangegeven rekeningen te laten overleggen.

2. Iedere lidstaat neemt de nodige maatregelen om de in lid 1 bedoelde gegevens te kunnen verstrekken volgens de in dit artikel bepaalde voorwaarden.

3. De in lid 1 bedoelde gegevens kunnen ook, indien deze in het EOB worden gevraagd, betrekking hebben op rekeningen waarvoor de betrokkene tegen wie de strafprocedure loopt, een volmacht heeft.

4. De in dit artikel neergelegde verplichting is alleen van toepassing voor zover de gegevens in het bezit zijn van de bank die de rekening onder zich heeft.

5. De uitvaardigende autoriteit geeft in het EOB de redenen op waarom zij van mening is dat de gevraagde inlichtingen vermoedelijk van wezenlijk belang zijn voor de strafprocedure in kwestie, en op welke gronden zij veronderstelt dat banken in de uitvoerende staat de rekening onder zich hebben en, voor zover hierover gegevens beschikbaar zijn, om welke banken het zou kunnen gaan. Het EOB bevat tevens elke beschikbare informatie die de tenuitvoerlegging ervan kan vergemakkelijken.

6. Voorts kan een EOB worden uitgevaardigd om te laten nagaan of een natuurlijke of rechtspersoon tegen wie de strafprocedure in kwestie loopt, één of meer rekeningen heeft bij enige niet-bancaire financiële instelling op het grondgebied van de uitvoerende staat. De leden 3 tot en met 5 zijn van overeenkomstige toepassing. In dat geval kan, behalve op de gronden voor weigering van de erkenning of tenuitvoerlegging bedoeld in artikel 11, de tenuitvoerlegging van het EOB ook worden geweigerd als de uitvoering van de onderzoeksmaatregel in een soortgelijke binnenlandse zaak niet zou worden toegestaan.

Artikel 27

Inlichtingen over bancaire en andere financiële operaties

1. Een EOB kan worden uitgevaardigd met het oog op het verkrijgen van de bijzonderheden betreffende gespecificeerde bankrekeningen en betreffende bankoperaties die in een bepaald tijdvak zijn verricht via één of meer in het EOB genoemde bankrekeningen, met inbegrip van de bijzonderheden betreffende een rekening van herkomst of bestemming.

2. Iedere lidstaat neemt de nodige maatregelen om de in lid 1 bedoelde gegevens te kunnen verstrekken volgens de in dit artikel bepaalde voorwaarden.

3. De in dit artikel neergelegde verplichting is alleen van toepassing voor zover de gegevens in het bezit zijn van de bank waar de rekening wordt gehouden.

4. De uitvaardigende autoriteit geeft in het EOB de redenen op waarom zij de gevraagde inlichtingen van belang acht voor de strafprocedure in kwestie.

5. Voorts kan een EOB met betrekking tot de in lid 1 verstrekte inlichtingen worden uitgevaardigd betreffende de financiële operaties van niet-bancaire financiële instellingen. De leden 3 en 4 zijn van overeenkomstige toepassing. In dit geval kan, behalve op de gronden voor weigering van de erkenning of tenuitvoerlegging bedoeld in artikel 11, de tenuitvoerlegging van het EOB worden geweigerd als de uitvoering van de onderzoeksmaatregel in een soortgelijke binnenlandse zaak niet zou worden toegestaan.

Artikel 28

Onderzoeksmaatregelen waarbij rechtstreeks, doorlopend en gedurende een bepaalde tijdspanne bewijsmateriaal wordt verzameld

1. Indien het EOB wordt uitgevaardigd ter uitvoering van een onderzoeksmaatregel waarbij rechtstreeks, doorlopend en gedurende een bepaalde tijdspanne bewijsmateriaal moet worden verzameld, zoals:

a) toezicht op bancaire of andere financiële operaties via één of meer gespecificeerde rekeningen;

b) gecontroleerde aflevering op het grondgebied van de uitvoerende staat;

kan, behalve op de gronden voor weigering van de erkenning of tenuitvoerlegging bedoeld in artikel 11, de tenuitvoerlegging van het EOB worden geweigerd als de uitvoering van de betrokken onderzoeksmaatregel in een soortgelijke binnenlandse zaak niet zou worden toegestaan.

2. De praktische regeling voor de onderzoeksmaatregel, bedoeld in lid 1, onder b), en voor ieder ander doel, wordt door de uitvaardigende staat en de uitvoerende staat afgesproken.

3. De uitvaardigende autoriteit geeft in het EOB de redenen op waarom zij de gevraagde inlichtingen van belang acht voor de strafprocedure in kwestie.

4. Het recht om op te treden en operaties in verband met de tenuitvoerlegging van een EOB in de zin van lid 1 te leiden en te controleren, berust bij de bevoegde autoriteiten van de uitvoerende staat.

Artikel 29

Infiltratieoperaties

1. De uitvoerende staat kan in een EOB worden verzocht de uitvaardigende staat te helpen bij een strafrechtelijk onderzoek dat wordt verricht door functionarissen die infiltreren of met een fictieve identiteit werken (infiltratieoperaties).

2. De uitvaardigende autoriteit geeft in het EOB aan waarom zij van mening is dat de infiltratieoperatie vermoedelijk van belang is voor de strafprocedure. De beslissing inzake de erkenning en tenuitvoerlegging van een volgens dit artikel uitgevaardigd EOB wordt per geval genomen door de bevoegde autoriteiten van de uitvoerende staat, met inachtneming van het recht en de procedures van deze staat.

3. Behalve op de in artikel 11 genoemde gronden voor weigering van de erkenning of tenuitvoerlegging, kan de uitvoerende autoriteit de tenuitvoerlegging van een in lid 1 bedoeld EOB weigeren indien:

- a) de uitvoering van de infiltratieoperatie in een soortgelijke binnenlandse zaak niet zou worden toegestaan, of
- b) er geen regeling kon worden getroffen voor infiltratieoperaties in de zin van lid 4.

4. Infiltratieoperaties vinden plaats volgens de wetgeving en procedures van de lidstaat op het grondgebied waarvan zij worden uitgevoerd. Het recht om op te treden en operaties in verband met de infiltratieoperatie te leiden en te controleren, berust uitsluitend bij de bevoegde autoriteiten van de uitvoerende staat. De duur van de infiltratieoperaties, de nadere voorwaarden en de rechtspositie van de betrokken functionarissen tijdens infiltratieoperaties worden door de uitvaardigende staat en de uitvoerende staat overeengekomen, met inachtneming van hun nationale wetgeving en procedures.

HOOFDSTUK V

INTERCEPTIE VAN TELECOMMUNICATIE

Artikel 30

Interceptie van telecommunicatie met technische hulp van een andere lidstaat

1. Een EOB kan worden uitgevaardigd voor de interceptie van telecommunicatie in de lidstaat van waaruit technische bijstand nodig is.

2. Indien de technische bijstand voor dezelfde interceptie van telecommunicatie geheel door meerdere lidstaten kan worden verleend, wordt het EOB gestuurd naar één ervan. Voorrang wordt gegeven aan de lidstaat waar de persoon op wie de interceptie betrekking heeft, zich bevindt of zal bevinden.

3. Het in lid 1 bedoelde EOB bevat tevens de volgende informatie:

- a) informatie aan de hand waarvan de identiteit van de persoon op wie de interceptie betrekking heeft, kan worden vastgesteld;
- b) de gewenste duur van de interceptie, en
- c) voldoende technische gegevens, in het bijzonder ter bepaling van het doelwit, met het oog op de tenuitvoerlegging van het EOB.

4. De uitvaardigende autoriteit geeft in het EOB de redenen op waarom zij de aangegeven onderzoeksmaatregel voor de strafprocedure in kwestie van belang acht.

5. Behalve op de gronden voor weigering van de erkenning of tenuitvoerlegging bedoeld in artikel 11 kan de tenuitvoerlegging van een EOB bedoeld in lid 1 ook worden geweigerd als de onderzoeksmaatregel in een soortgelijke binnenlandse zaak niet zou zijn toegestaan. De uitvoerende staat mag aan zijn toestemming de voorwaarden verbinden die in een soortgelijke binnenlandse zaak zouden gelden.

6. Het in lid 1 bedoelde EOB kan worden uitgevoerd door:

- a) onmiddellijke doorzending van telecommunicatie naar de uitvaardigende staat, of

b) interceptie, opname en vervolgens toezending van het resultaat van de interceptie van de telecommunicatie aan de uitvaardigende staat.

De uitvaardigende autoriteit en de uitvoerende autoriteit plegen overleg, om te kunnen besluiten of de interceptie overeenkomstig punt a) dan wel punt b) wordt uitgevoerd.

7. Bij de uitvaardiging van het in lid 1 bedoelde EOB of tijdens de interceptie mag de uitvaardigende autoriteit, indien zij daarvoor een bijzondere reden heeft, ook een transcriptie, decodering of ontsleuteling vragen van de opname, mits zij de instemming van de uitvoerende autoriteit heeft verkregen.

8. Kosten die voortvloeien uit de toepassing van dit artikel worden gedragen overeenkomstig artikel 21, met uitzondering van de kosten die voortvloeien uit de transcriptie, decodering of ontsleuteling van de geïntercepteerde telecommunicatie, die door de uitvaardigende staat worden gedragen.

Artikel 31

Kennisgeving aan de lidstaat waar de persoon op wie de interceptie betrekking heeft, zich bevindt en van welke geen technische bijstand vereist is

1. Indien de bevoegde autoriteit van één lidstaat (de „intercepterende lidstaat”) ten behoeve van de uitvoering van een onderzoeksmaatregel toestemming heeft gegeven voor interceptie van telecommunicatie, en het communicatieadres van de in de interceptieopdracht genoemde persoon op wie de interceptie betrekking heeft, in gebruik is op het grondgebied van een andere lidstaat (de „in kennis gestelde lidstaat”) en de interceptie kan worden uitgevoerd zonder de technische bijstand van die lidstaat, stelt de intercepterende lidstaat de bevoegde autoriteit van de in kennis gestelde lidstaat van de interceptie in kennis, en wel:

- a) voorafgaand aan de interceptie in de gevallen waarin de bevoegde autoriteit van de intercepterende lidstaat op het tijdstip van het geven van de interceptieopdracht weet dat de persoon op wie de interceptie betrekking heeft, zich op het grondgebied van de in kennis gestelde lidstaat bevindt of zal bevinden;
- b) tijdens of na de interceptie, zodra de intercepterende lidstaat te weten komt dat de persoon op wie de interceptie betrekking heeft, zich tijdens de interceptie op het grondgebied van de in kennis gestelde lidstaat bevindt of heeft bevonden.

2. De in lid 1 bedoelde kennisgeving geschiedt middels het formulier in bijlage C.

3. Indien de interceptie in een soortgelijke binnenlandse zaak niet zou zijn toegestaan, kan de bevoegde autoriteit van de in kennis gestelde lidstaat onverwijld en uiterlijk 96 uur na ontvangst van de in lid 1 bedoelde kennisgeving, de bevoegde autoriteit van de intercepterende lidstaat ervan in kennis stellen:

- a) dat de interceptie niet mag worden uitgevoerd of dat zij moet worden beëindigd, en,
- b) dat waar nodig, materiaal dat reeds is geïntercepteerd terwijl de persoon op wie de interceptie betrekking heeft, zich op haar grondgebied bevond, niet mag worden gebruikt of alleen mag worden gebruikt op de voorwaarden die zij stelt. De bevoegde autoriteit van de in kennis gestelde lidstaat deelt de bevoegde autoriteit van de intercepterende lidstaat de redenen voor deze voorwaarden mee.

4. Artikel 5, lid 2, is van overeenkomstige toepassing op de in lid 2 bedoelde kennisgeving.

HOOFDSTUK VI

VOORLOPIGE MAATREGELEN

Artikel 32

Voorlopige maatregelen

1. De uitvaardigende autoriteit kan een EOB uitvaardigen om elke maatregel te laten nemen waarbij de vernietiging, omzetting, verplaatsing, overdracht of vervreemding van materiaal dat als bewijsstuk kan worden gebruikt, voorlopig wordt voorkomen.

2. Het besluit over de voorlopige maatregel wordt door de uitvoerende autoriteit binnen 24 uur na ontvangst van het EOB, en in ieder geval zo snel mogelijk, genomen en meegedeeld.

3. Indien om de in lid 1 bedoelde voorlopige maatregel wordt gevraagd, geeft de uitvaardigende autoriteit in het EOB aan of het bewijsmateriaal aan de uitvaardigende staat wordt overgedragen dan wel in de uitvoerende

staat blijft. Het EOB wordt door de uitvoerende autoriteit erkend en ten uitvoer gelegd en het bewijsmateriaal wordt door haar overgedragen volgens de in deze richtlijn voorgeschreven procedures.

4. Indien een EOB overeenkomstig lid 3 vergezeld gaat van de instructie dat het bewijsmateriaal in de uitvoerende staat moet blijven, vermeldt de uitvaardigende autoriteit op welke datum de in lid 1 bedoelde voorlopige maatregel wordt ingetrokken, of op welke datum het verzoek tot overdracht van het bewijsmateriaal aan de uitvaardigende staat vermoedelijk zal worden gedaan.

5. Na overleg met de uitvaardigende autoriteit kan de uitvoerende autoriteit, overeenkomstig het nationale recht en de nationale praktijk, naargelang van de omstandigheden passende voorwaarden stellen om de duur van de in lid 1 bedoelde voorlopige maatregel te beperken. Indien de uitvoerende autoriteit, overeenkomstig deze voorwaarden, intrekking van de voorlopige maatregel overweegt, stelt zij de uitvaardigende autoriteit daarvan in kennis en geeft zij haar de gelegenheid opmerkingen te maken. De uitvaardigende autoriteit laat de uitvoerende autoriteit onmiddellijk weten dat de in lid 1 bedoelde voorlopige maatregel is ingetrokken.

HOOFDSTUK VII SLOTBEPALINGEN

Artikel 33 **Kennisgevingen**

1. Uiterlijk op 22 mei 2017 verstrekt elke lidstaat de Commissie de volgende gegevens:
 - a) de autoriteit of de autoriteiten die, overeenkomstig hun nationale recht, volgens artikel 2, onder c) en d), bevoegd zijn indien deze lidstaat de uitvaardigende staat of de uitvoerende staat is;
 - b) de talen waarin een EOB kan worden opgesteld, zoals bepaald in artikel 5, lid 2;
 - c) de gegevens betreffende de aangewezen centrale autoriteit of autoriteiten indien de lidstaat gebruik wenst te maken van de in artikel 7, lid 3, geboden mogelijkheid. Deze gegevens zijn bindend voor de autoriteit van de uitvaardigende staat.
2. De lidstaat kan de Commissie tevens opgave doen van de documenten die hij krachtens artikel 22, lid 4, nodig heeft.
3. De lidstaten delen de Commissie alle wijzigingen van de in de leden 1 en 2 bedoelde gegevens mee.
4. De Commissie stelt de op grond van de toepassing van dit artikel ontvangen gegevens beschikbaar voor alle lidstaten en het EJN. Het EJN maakt de gegevens beschikbaar op de website, bedoeld in artikel 9 van Besluit 2008/976/JBZ van de Raad.

Artikel 34 **Verhouding tot andere rechtsinstrumenten, overeenkomsten en regelingen**

1. Onverminderd de toepassing ervan tussen de lidstaten en derde landen en de voorlopige toepassing ervan overeenkomstig artikel 35, vervangt deze richtlijn met ingang van 22 mei 2017 de overeenkomstige bepalingen van de volgende verdragen die tussen de door deze richtlijn gebonden lidstaten van toepassing zijn:
 - a) het Europees Verdrag aangaande de wederzijdse rechtshulp in strafzaken van de Raad van Europa van 20 april 1959, alsmede de twee aanvullende protocollen, en de overeenkomstig artikel 26 van dat verdrag gesloten bilaterale overeenkomsten;
 - b) de Overeenkomst ter uitvoering van het te Schengen gesloten akkoord;
 - c) de Overeenkomst betreffende de wederzijdse rechtshulp in strafzaken tussen de lidstaten van de Europese Unie en het bijbehorende protocol.
2. Kaderbesluit 2008/978/JBZ wordt vervangen door deze richtlijn ten aanzien van alle lidstaten die door deze richtlijn gebonden zijn. De bepalingen van Kaderbesluit 2003/577/JBZ worden vervangen ten aanzien van de lidstaten die aan door deze richtlijn gebonden zijn wat de bevrozing van bewijsmateriaal betreft.

Voor de lidstaten waarop deze richtlijn van toepassing is, gelden verwijzingen naar Kaderbesluit 2008/978/JBZ en, waar het gaat over het bevrozen van bewijsmateriaal, naar Kaderbesluit 2003/577/JBZ, als verwijzingen naar deze richtlijn.
3. De lidstaten mogen bilaterale en multilaterale overeenkomsten en regelingen met andere lidstaten die na 22 mei 2017 van kracht zijn, naast de bepalingen van deze richtlijn blijven toepassen, mits dit ten goede komt aan de doelstellingen van deze richtlijn en ertoe bijdraagt de procedures voor bewijsgaring te vereenvoudigen of

verder te versoepelen, en mits het in deze richtlijn voorgeschreven niveau van waarborgen in acht wordt genomen.

4. De lidstaten delen de Commissie uiterlijk op 22 mei 2017 mee welke van de in lid 3 bedoelde overeenkomsten en regelingen zij willen blijven toepassen. De lidstaten geven de Commissie ook kennis van nieuwe overeenkomsten of regelingen in de zin van lid 3, binnen drie maanden na de ondertekening daarvan.

Artikel 35

Overgangsbepalingen

1. Vóór 22 mei 2017 ontvangen verzoeken om wederzijdse hulp blijven vallen onder de bestaande regelgeving betreffende wederzijdse rechtshulp in strafzaken. Kaderbesluit 2003/577/JBZ is van toepassing op de op grond ervan gegeven beslissingen tot het bevroren van bewijsmateriaal die vóór 22 mei 2017 zijn ontvangen.

2. Artikel 8, lid 1, is van overeenkomstige toepassing op het EOB dat volgt op een bevroeringsbeslissing op grond van Kaderbesluit 2003/577/JBZ.

Artikel 36

Omzetting

1. De lidstaten treffen de nodige maatregelen om uiterlijk op 22 mei 2017 aan deze richtlijn te voldoen.

2. Wanneer de lidstaten die maatregelen vaststellen, wordt in de maatregelen zelf of bij de officiële bekendmaking daarvan naar deze richtlijn verwezen. De regels voor de verwijzing worden vastgesteld door de lidstaten.

3. De lidstaten verstrekken de Commissie uiterlijk op 22 mei 2017 de tekst van de bepalingen waarmee zij hun uit deze richtlijn voortvloeiende verplichtingen in nationaal recht omzetten.

Artikel 37

Verslag over de toepassing

Uiterlijk vijf jaar na 21 mei 2014 brengt de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad een verslag uit over de toepassing van deze richtlijn, dat op zowel kwalitatieve als kwantitatieve informatie is gebaseerd en waarin met name de gevolgen ervan voor de samenwerking in strafzaken en voor de bescherming van personen worden beoordeeld, alsmede de uitvoering van de voorschriften betreffende de interceptie van telecomcommunicatie in het licht van de technische ontwikkelingen. Dit verslag gaat indien nodig vergezeld van voorstellen tot wijziging van deze richtlijn.

Artikel 38

Inwerkingtreding

Deze richtlijn treedt in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het Publicatieblad van de Europese Unie.

Artikel 39

Adressaten

Deze richtlijn is gericht tot de lidstaten overeenkomstig de Verdragen.

[BIJLAGE A] **EUROPEES ONDERZOEKSBEVEL (EOB)**

[BIJLAGE B] **BERICHT VAN ONTVANGST VAN EEN EOB**

[BIJLAGE C] **KENNISGEVING**

*BIJLAGE D***CATEGORIEËN VAN STRAFBARE FEITEN ALS BEDOELD IN ARTIKEL 11**

- deelneming aan een criminele organisatie,
- terrorisme,
- mensenhandel,
- seksuele uitbuiting van kinderen en kinderpornografie,
- illegale handel in verdovende middelen en psychotrope stoffen,
- illegale handel in wapens, munitie en explosieven,
- corruptie,
- fraude, met inbegrip van fraude waardoor de financiële belangen van de Europese Unie worden geschaad zoals bedoeld in de Overeenkomst van 26 juli 1995 aangaande de bescherming van de financiële belangen van de Europese Gemeenschappen,
- witwassen van opbrengsten van misdrijven,
- vervalsing met inbegrip van namaak van de euro,
- cybercriminaliteit,
- milieumisdrijven, met inbegrip van de illegale handel in bedreigde diersoorten en de illegale handel in bedreigde planten- en boomsoorten,
- hulp aan illegale binnenkomst en illegaal verblijf,
- moord en doodslag, zware lichamelijke mishandeling,
- illegale handel in menselijke organen en weefsels,
- ontvoering, wederrechtelijke vrijheidsberoving en gijzeling,
- racisme en vreemdelingenhaat,
- georganiseerde of gewapende diefstal,
- illegale handel in cultuurgoederen, waaronder antiquiteiten en kunstvoorwerpen,
- oplichting,
- racketeering en afpersing,
- namaak van producten en productpiraterij,
- vervalsing van administratieve documenten en handel in valse documenten,
- vervalsing van betaalmiddelen,
- illegale handel in hormonale stoffen en andere groeibevorderaars,
- illegale handel in nucleaire of radioactieve stoffen,
- handel in gestolen voertuigen,
- verkrachting,
- opzettelijke brandstichting,
- misdrijven die onder de rechtsmacht van het Internationaal Strafhof vallen,
- kaping van vliegtuigen/schepen,
- sabotage.